

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 29 septembar 1939

God. X • Broj 39

Naša vojska

Uvek je naš narod gledao sa ljubavlju i ponosom u svoju vojsku, nalazeći u tome, pored ljubavi i ponosa, još i osećaj samopouzdanja i sigurnosti. U današnjim prilikama taj osećaj je još jači, a opravdan je, kao kod malo kog naroda.

Kao i svaka vojska, tako su i oružane sile našeg naroda doživljavale na bojnopolju i sreće i nesreće, imale, sa i svojih Kosova i svojih Kajmakčalana, ali su i jedno i drugo primale uvek u punoj časti i retkoj slavi. I onda kada je bila izložena najtežim kušnjama naša vojska nije pokazivala nikada ni straha ni klonulosti, ni gubitka vere ni dezertstva. Borila se uvek tako, da je u nesreći umela da očuva nesalomljiv ponos, jednako kao što je, kao pobednica, ispoljavala najširokogrudniju humanost prema pobedom protivniku. I tom protivniku nametala je uvek stav najdubljeg poštovanja.

Junaštvo naše vojske, koje je jedno od glavnih osobina našeg naroda, pomagalo joj je da svoje podvige okruni vencima pobeđe, čak i onda kada je imala prema sebi najjače protivnike. Još u najstarijim vremenima, dok je naš narod, uz najteže napore, organizovao svoju vlast na Balkanu i u Srednjoj Evropi, okružen osvajačkim nacijama, ispoljavale su vojske srpske i hrvatske države, jednako kao i one Ljudevita Posavskog, retku otpornu snagu prema desetorostrukim armijama. Braneci svoju slobodu i civilizaciju Zapada od osmanlijskih zavojevača, naš narod se, kroz čitavih pet stoleća, bio sav pretvorio u jednu vojsku, odoljevajući iz dana u dan nadmoćnoj sili. A slava naše vojske u balkanskim ratovima i u prošlom svetskom ratu, vinula se do legendarnog sjaja, koji samo u opevanim podvizima stare Helade i Rima može da nađe ravnog uzora.

Razumljivo je da je odnos prema takvoj vojsci obeležen i ljubavlju i pouzdanjem. Kod nas se vojska nije nikada delila od naroda ili se postavljala protiv njega, kao što je to slučaj kod mnogih nacija u svetu. Politikom se ona nije bavila nikada, sem onom u kojoj je bio složan ceo narod, — da glavu daje, a časti ne daje! Niti je u našoj vojsci bilo ikada odvojenih kasta, ili aristokratskih zapovedničkih tela, koja bi sa visine gledala na običnog redova. I u našoj najvišjoj komandi glavnu ulogu igraju seljačka deca, jednako kao što u našim četama intelektualac i trgovac podnose jednake napore sa najsiromašnijim seljakom i radnikom. I baš ta narodska odlika naše vojske, ta — da je tako nazovemo — demokratski, čini njenu glavnu snagu. Vojska je narod, a sav narod je vojska. Zato i jesu njeni izvori neiscrpljivi: Dok je naroda, dotle je i vojske, i obratno.

Naši merodavni faktori su, u saglasnosti sa raspoloženjem čitavog naroda, izjavili, da u današnjem svetskom metežu želimo da ostanemo neutralni pa da, prema tome, naša hrabra vojska nema drugog zadatka nego da tu neutralnost obezbedi: a još više od neutralnosti, da obezbedi potpunu nezavisnost i nepovredivost državnih granica. Jer lepa je neutralnost, a još lepša sloboda i nepovredivost; ali sve bi to moglo da bude uzaludno, kada iza njih nebi stajala naša hrabra vojska, — spremna kao zapeta puška.

Najviša garancija naše slobode i nepovredivosti, to je, dakle, naša vojska. U ovakvim vremenima oseća se to bolje nego ikada, pa zato i jesu pogledi čitavog naroda danas uprti u jugoslovensku vojsku. Počevši od našeg junačkog Kraljevskog Doma, pa, preko vlade i najviših državnih faktora, sve do najsiromašnijih seljačkih koliba i radničkih stanova, svuda vlada jedna misao i jedna želja: Samo da nam vojska ostane budno na straži, i da njoj damo što joj treba za odbranu, pa možemo da budemo mirni i zadovoljni!

U ljubavi prema vojsci Sokolstvo je uvek prednjačilo. Veze Sokolstva sa vojskom su i srdačne i mnogobrojne. Vojska vežba u našim redovima, a naši vežbači ulaze u kadrove, kao napola gotovi i najuzorniji vojnici. I u ovom trenutku su mnogi naši domovi primili pod svoj krov naše hrabre vojnike koji se nalaze na vežbi, i Sokolstvo se ponosi time. U našem voćstvu je oficirski hor najmnogobrojniji i nada sve časno zastupljen: a u svakoj radosti i uspehu naše vojske, iz pune duše učestvuje i Sokolstvo. Pouzdanje i vera u vojsku treba da u današnjim trenutcima pretstavlja glavnu parolu sokolskog narodno-odbrambenog rada. Čitav narod, svi njegovi krajevi i svi slojevi treba da shvate, da sve što se čini za vojsku, da se daje za svoj krov nad glavom, za svoj hleb i odbranu svoga praga, za sigurnost svoje porodice i za slobodu otadžbine. Sve drugo može da čeka i da se odloži, ali naša hrabra vojska ne sme da bude lišena ni jednog borca, ni jednog pomoćnog sredstva. Prođe li ova olujina mimo nas, nedotaknuli nas se, lako ćemo sve nadoknaditi. Ali ako dođe do potrebe, onda najmanje što možemo učiniti za one koji su pripravnici da svoje živote žrtvuju za nas, to je, da im poklonimo svoju pažnju, moralnu i materijalnu, svoju potporu na svakom koraku, svoju veru i puno pouzdanje, kao i svu svoju bezgraničnu ljubav.

Živela jugoslovenska vojska!

Vanredna skupština Saveza Sokola K. J.

Kao što je već javljeno, održaće se u subotu, 30 septembra i nedelju, 1 oktobra vanredna skupština Saveza Sokola K. J. u prostorijama Saveza, u Beogradu. Na dnevnom redu se nalazi: izbor prvog zamenika Starešine Saveza; — izbor ostalih članova Savezne uprave; — sletski garancijski fond; — pitanja, predlozi i eventualije.

U vezi sa skupštinom Saveza, održaće se i druge važne sednice, i to:

Sednica svih župskih načelnika, 30 septembra, u 9 časova pre podne.

Sednica svih načelnika sokolskih župa, 30 septembra, u 15 časova, na kojoj će se birati savezni načelnik.

Sednica zbora svih župskih prosvetara, 30 septembra, u 9 časova pre podne, na kojoj će se birati predsednik Prosvetnog odbora.

Sednica pročelnika župskih oteka za Sokolsku Petrovu Petoletnicu, 30 septembra, od 16 do 18 časova.

Sednica pročelnika Narodno-odbrambenog oteka svih sokolskih župa, 30 septembra, u 9 časova pre podne.

Sve ove sednice će se održati u prostorijama Saveza.

OTSUSTVO ČINOVNICIMA

Predsedništvo Ministarskog Saveta svojim brojem Ad. br. 5117 od 23 septembra ove godine, odobrilo je odsustvo svima državnim i samoupravnim činovnicima, učesnicima na vanrednoj skupštini Saveza Sokola, koja se održaje u Beogradu 30 sept. i 1 oktobra.

POVLASTICA NA ŽELEZNICI

Ministarstvo saobraćaja, svojim rešenjem C. D. broj 88830, od 26 septembra, odobrilo je svima učesnicima na skupštini Saveza Sokola, povlasticu u četvrt cene na svim vozovima, sem ekspresnih i u svim razredima. Učesnici na skupštini kupiće na polaznoj železničkoj stanici na temelju uverenja sokolske župe polovicu karte do Beograda, koja će im, uz potvrdu o učestvovanju od strane Saveza, važiti za besplatan povratak. Povlastica važi u povratku od 1 do 5 oktobra.

Spomen-kapela Vidovdanskim herojima

Početkom juna je na starom, srpskopравoslavnom groblju, u Koševu počela gradnja spomen-kapele vidovdanskim herojima. Gradnja je gotovo potpuno dovršena. Kapela je sagrađena od 600 spomenika i ploča, koje su dignute sa grobova u starom groblju u Vrbanji, u starom srpskom stilu. Između tornjeva nekoliko stepenica vodi prema velikoj polukružnoj mramornoj ploči, na kojoj će biti ispisana imena vidovdanskih heroja. Ovih dana biće izvršen prenos kostiju vidovdanskih heroja, a za mesec dana biće svečano posvećenje kapele.

ŠIRITE
»SOKOLSKI GLASNIK«

Odgovornost u Sokolstvu

Primanjem ma kakve funkcije u jedinici, primamo i određenu dužnost, sa kojom je nerazdvojno povezana i odgovornost. Ona biva veća ili manja prema vrsti primljene funkcije. No odgovornost za rad ma u kom bilo pravcu nikad ne prestaje i nikad se ne smanjuje. Uvek je ista.

Pre svega treba da bude već jednom svakome jasno da kad prima neku dužnost, da za nju odgovara u svakom pogledu i da u slučaju neuspeha snosi i odgovarajuće posledice, odnosno neku vrstu primerne kazne. Odgovara se i za najmanje sitnice. Ko ne ume ili neće da bude odgovoran za »sitnice«, neće umeti da odgovara ni za krupna dela.

U teoriji se odgovornost često spominje kod nas; čak i upadljivo često, zbog toga što se pri toj teoriji obično i ostaje. U praksi je sasvim drukčije. Jer kad i dođe do slučaja, gde zbilja treba snositi posledice odgovornosti, obično se nekako pređe preko toga ili se šuti, iz raznih obzira prema »uglednoj« ličnosti koja bi imala da odgovara. I u stvari posle ne odgovara niko. Govorima, pisanjem i propisima naglašavana odgovornost postaje na taj način svakodnevnim frazom, pa niko i ne veruje više u odgovarajuće posledice.

Ima ličnosti koje se, ceneći značaj odgovornosti, radije ne primaju nekog sokolskog čina, pošto mu ne bi udovoljili kako treba, ili kako bi želeli. Ali takovih iskrenih članova ima vrlo malo. Više njih primi svaku funkciju bez oklevanja i bez obzira da li su nje svesni i za nju sposobni. Njima čini čast poverena funkcija, a ostalo ih nije briga. U tome ih pomažemo i mi sami, a naročito kad ih nagovaramo da prime funkciju koju često ne žele i ne vole. Ima i slučajeva da podležemo uvek još čudnovatim željama mnogih, inače dobrih, ali od sokolstva stvarno udaljenih ličnosti, koji misle da su već po svom »građanskom položaju« pozvani da i u Sokolstvu budu na vidnom mestu.

Pravu i opštu odgovornost za čitav rad i život jedinice, niže ili više, snose voćstva, odnosno njihove uprave. To utoliko pre što su u njima zastupljeni i svi drugi pomoćni organi u svojstvu načelnštava i prosvetara. Ova se odgovornost odnosi ne samo na unutarnji rad i život jedinice, već i na sve njihove priredbe i učestvovanja u javnosti.

Ličnu odgovornost snose pojedinci koji su na čelu poverenih im tela, bilo po propisima ili potrebama. Od ovih su na prvom mestu starešine, načelnici, prosvetari, tajnici, ekonomski, blagajnici, knjižničari, novinari i redom ostali pročelnici ili članovi pojedinih odbora, oteka, sekcija i slično. Svi ovi, sačinjavajući jedinstvenu celinu uprave, pored lične odgovornosti snose i solidarnu odgovornost. Od odgovornosti u Sokolstvu nije niko oslobođen. Ni pojedini pripadnici bez funkcija, ni vežbači i nevezbači. Njihova se odgovornost odnosi uglavnom na lično vršenje obaveza i nekako je lakša, pošto je najlakše odgovarati samo za sebe, što ne znači da bi bila njihova odgovornost prema jedinici bez vrednosti. Naprotiv.

Od shvaćanja odgovornosti kakve bilo vrste ovisno je sve. Nije beznačajno tvrđenje da se jedinica sudi po njenom voćstvu a ono opet po svojim funkcionerima i pročelnicima. Članstvo biva onakvo, kako je vođeno.

Najtemeljniju i najdelikatniju odgovornost za svoj rad snose prednjaci otkad god Sokolstvo uopšte postoji. To već zbog stalne i neprekidne povezanosti sa vežbačima i zato što svojim vaspitnim dejstvom i primerom mogu najviše doprineti pravom i temeljitom presuđivanju sokolske misli u mlade duše. Ta se odgovornost izražava i na izletima, priredbama u javnosti i u celom privatnom životu. Te odgovorne prednjake kao svoje prve i najbliže sokolske vaspitače, vole vežbači, a naročito omladina, najviše.

Uz prednjake, po delikatnosti odgovaranja za svoju dužnost i rad, redaju se odmah prosvetari, bez čije skladne saradnje sa prednjacima ne može da bude uspeha.

Svaki od pomenutih odgovornih lica imao bi uvek dobro da promisli da li sme na sebe primiti funkciju o kojoj je reč. Jer primiti dužnost, a ne osećati se odgovornim, nemoguće je da vodi k cilju. Ako pak na dužnu odgovornost ne upozoravamo strogo svaki čas, mnogi se možda i ne sete da uopšte postoji. Ili kad se sete, obično preko odgovorne dužnosti vešto pređu, a mi se sa time mirimo, pa na strogu odgovornost krivca možda i ne pozivamo.

Ono pak, što u pravcu odgovornosti ipak ponekad činimo, nije dovoljno. Tražimo samo olakšavajuće okolnosti. Popuštamo, greška jedna čini grešku drugu, primer popuštanja razorno se širi i greške se gemilaju sve više. Pojam odgovornosti gubi se u problemu, a mi postajemo bespomoćni da ikad krivca i stvar uredimo kako treba.

Nije na primer dovoljno, da rad u sokolani ide »redovnim putem«, već je važnije kakav je to rad. Jer zna se i to da se kod mnogih jedinica redovan rad svodi na stalno pripremanje za javne priredbe, a ni to ne biva kako treba. I tako redovno vežbanje, sa načelom svestranosti, raznovrsnosti, odbranbenosti i vaspitnog dejstva dolazi prilično retko do ostvarenja. Raspoored vežbanja, odvojeno za decu, narastaj i članstvo, ima retko koja sokolana. Vežba se šta se stigne i prema raspoloženju. Da se takav šablonski i na dohvrat izvođeni rad ne može smatrati nekim vaspitnim potstrekom za korisno i redovno telesno vaspitanje omladine, — ne treba ni dokazivati. Činjenice govore dovoljno.

Drugi primer: prosvetar, pročelnik zabavne sekcije ili blagajnik na sednici uprave javljaju: »Poselo je sjajno uspešno, poseta velika, čista zarada takva i takva«. Odobranje i zadovoljstvo je tu, naročito prema veličini novčanog prihoda, — kao da je to glavno. O vaspitnom dejstvu posela manje se čuje, pogotovo ako je čitav program sveden na jednu jedinu tačku, — agranku.

Jesu li, u prvom primeru načelnik, a u drugom prosvetari, i sa nji-

ma cela uprava, svesni dužne odgovornosti za takav rad?

Pored ovih dvaju navedenih primera a koji nisu izmišljeni, mogli bi se ređati i mnogi drugi. No neka ih svaki, kome je stalo do saznanja i upoređenja teoretski naglašavane i one stvarne odgovornosti, iznese pred sebe i u svojoj jedinici, sam! I neka svi zajedno promisle malo više, dublje i realnije o shvaćanju naših odgovornih dužnosti, ako žele da poželjno veće i trajnije uspehe u radu nego dosada. Sa obzirom pak na postojeću ozbiljnost vremena, potreba pravilnoga shvaćanja o odgovornosti aktualna je više no ikada.

Miroslav Vojinović

Napadaji na naše članove

Opetovano smo naglasili, da ne želimo sipati ulje u vatru i da zato ne beležimo napadaje na pojedine članove Sokola, u nadi da će ti napadaji biti onemogućeni. Međutim naše nade se još nisu obistinile i na padaji se redaju. U samom Zagrebu se dogodilo, da je 21 septembra bio napadnut brat Dinko Delić, zamenik starešine Sokola na Trešnjevici, i da je tako teško bio pozleden, da još leži na klinici. Sledeći dan su osmorica oružanih napadača ušli u radnju Muharema Suljanovića i prebili ga, zato što je Soko, te mu opljačkali radnju i stan. A prošlih dana dobio je brat Josip Kovačić, član društva Zagreb VII, preteće pismo, u kome mu se nareduje, da napusti Hrvatsku Banovinu kroz 48 sati, ako ne da će osetiti »junačku hrvatsku desnicu«.

Stil ovih napadaja je tipično frankovački i oni su svi bili prijavljeni policiji, koja vodi istragu. Za rezultate istrage još ne znamo, ali očekujemo da će odgovorne vlasti, bez obzira na to, preduzeti efikasne korake, da se ovakvo varvarstvo ne ponavlja, u toliko pre što je i nedavna naredba bana Subašića imala to za cilj. Karakteristično je, međutim, da zagrebačka štampa niti ne registruje te događaje. Da li zato što ne sme, ili pak zato, što stoji na gladištu, da su Sokoli i Jugoslaveni »vogelfreie« i da ih sme napadati, ko hoće?

ČLANSTVU SOKOLSKOG DRUŠTVA BEOGRAD 2

Vešbaonice su za vreme letnjeg raspusta popravljenе. Starešinstvo ovim izveštava sve grupe članstva, da redovni časovi vežbanja u svima vešbaonicama počinju od 1 oktobra. Časovi će se održavati po starom rasporedu.

Ljubljanske Sokolice osvojile Kraljičinu zastavu

U subotu su, pred lepim brojem gledalaca, u Ljubljanskom Sokolu, održane prve utakmice sokolice za prelazni dar, zastavu, koju je poklonila Nj. V. Kraljice Marija. Utakmice je otvorila savezna načelnica, Elza Skalarjeva, a između ostalih, je prisustvovala i bivši prvi zamenik Starešine Saveza, Engbert Gangl. Na utakmicama visoko je otkakala vrsta takmičarki »Ljubljanskog sokola«, koja nije imala opasnog takmaca. Velika borba vodila se je između vrsta Kranja, Beograda, Zagreba i Novog Sada. Nakon završenog takmičenja sračunati su rezultati, iz kojih se vidi da je zastavu osvojila vrsta »Ljubljanskog Sokola«, koja će je čuvati do sledećeg takmičenja. Sudile su članice Tehničkog odbora Saveza, župa Ljubljana, Beograd i Zagreb.

Tehnički rezultati:

Razboj: 1) Pribovšek Ančka, Ljubljanski Sokol sa 9,8 bodova; 2) Benedik Slavka, Kranj i Delić Dragica, Zagreb sa 9,7 bodova; 3) Vacac Jelica, Ljubljanski Sokol sa 9,6 bodova.

Krugovi: 1) Benedik Slavka, Kranj sa 9,7 bodova; 2) Patała Linočka, Pančevo i Rupnik Lidija, Ljubljanski Sokol sa 9,6 bodova; 3) Pribovšek Ančka i Vacac Jelica, Lj. S. i Delić Dragica, Z. sa 9,5 bodova.

Greda: 1) Đorđević Dragana, Beograd II, Kralj Slavka, Kranj, Hafner Ančka, Kranj, Benedik Slavka, Kranj, Vacac Jelica, Ljubljana i Rupnik Lidija, Ljubljanski Sokol sve sa po 9,9 bodova.

Proste vežbe: 1) Keržan Olga, Ljub. Sokol, Hafner Ančka, Kranj, Stegu Lili, Ljublj. Sokol sve sa po 10 bod.

Trčanje 60 m: 1) Pribovšek Ančka, Ljubljanski Sokol sa 8,6 sek; 2) Rupnik Lidija, Ljubljanski Sokol sa 8,8 sek.; 3) Janačković Bojana, Zagreb V sa 8,8 sekundi.

Bacanje diskosa: 1) Pribovšek Ančka, Ljubljanski Sokol sa 28,82 met.; 2) Rupnik Lidija, Ljubljanski Sokol sa 28,50 met.; 3) Rovnjeva Olga, Bački Petrovac sa 25,98 met.

Skok u daljinu: 1) Karpati Alis, Beograd sa 4 metra i 69 cm.; 2) Pribovšek Ančka, Ljubljanski Sokol, 4 metra i 51 cm.; 3) Komac Dušica, Ljubljanski Sokol, 4 metra i 35 cm.

Konačni plasman: 1) »Ljubljanski Sokol« sa 435,1 bodova ili 85,31%; 2) mesto župa Kranj sa 370,1 bodova ili 72,57%; 3) mesto župa Beograd sa 359,8 bodova ili 70,55%; 4) mesto župa Zagreb sa 355,3 bodova ili 69,67%; 5) mesto župa Novi Sad sa 352,6 bodova ili 69,14%; 6) mesto društvo Ljubljana II sa 268,9 bodova ili 52,72%.

Plasman pojedinki: 1) mesto osvojila je Pribovšek Ančka, Ljubljanski Sokol sa 77,9 bodova; 2) mesto osvojila je Rupnik Lidija, Ljubljanski Sokol sa 73,3 bodova; 3) mesto osvojila je Komac Duša, Ljubljanski Sokol sa 66,7 bodova; 4) mesto osvojila je Rovljeva Olga, Novi Sad sa 66,6 bodova; 5) mesto osvojila je Karpati Alic, Beograd Matica sa 65,0 bodova; 6) mesto osvojila je Ponikvar Fanči, Ljubljanski Sokol sa 64,3 bodova; 7) mesto osvojila je Vacac Jelica, Ljublj. Sokol sa 61,9 bodova, 8) mesto osvojila je Keržan Olga, Ljubljanski Sokol sa 61,7 bodova, 9) mesto osvojila je Plahuta Boža, Kranj sa 61. — bod, 10) mesto osvojila je Delić Dragica, Zagreb VI sa 60. — bodova itd.

U nedelju po podne obavljena je, na sokolskom stadijonu u parku Tivoli, svečana predaja Kraljičine zastave pobjedničkoj vrsti. Tom svečanom činu prisustvovalo je preko tri hiljade gledalaca, a izaslanika Nj. V. Kraljice Marije, brigadnog negerala, Dušana Dodića, dočekali su na ulazu brat starešina Gangl, domaćin Dr. Kandare, načelnica saveza SKJ, Elza Skalar i član Savezne uprave, brat Švajgar. Uz oduševljeno klicanje Kraljevskom domu i Jugoslaviji započela je akademija ljubljanskog Sokola, sa biranim programom, koji je odlično izveden. Na koncu akademije pozdravila je sestra Skalarjeva izaslanika Nj. V. Kraljice srdačnim govorom, podvukavši važnost sokolskog vaspitanja jugoslovenske žene u današnjim vremenima. Kraljičin izaslanik, general Dodić, je na to razvio zastavu i predao je načelnici, u ime Visoke Darovateljke, sa molbom, da je pobjednička vrsta ču-

Sokolski domovi su naši i takvi će ostati!

Mi smo već opetovano podvukli da imamo izveštaja o različitim incidentima protiv Sokolstva i o pokušajima da se na protuzakonit način ošteti ili odzme sokolska imovina u nekim krajevima; ali smo pri tom istakli svoju veru, da u pravnoj državi kao što je naša, merodavni faktori to neće dopustiti i da će nepravde morati biti popravljene. Zato nismo ni davali veći publicitet tim događajima, da se ne kaže da izazivamo nervozu u današnjim ozbiljnim vremenima, držeći se uvek načela, da su interesi države i naroda, kao celine, Sokolstvu preči i od sopstvene imovine. I u nekim slučajevima se je nepravda zaista popravila, ali još nije u svima.

Nebismo se, međutim, ni sada bavili javno tim pitanjem, da se sa druge strane ne puštaju u štampu napisi koji pokušavaju da opravdaju takve incidente i da ih čak prikažu kao neki patriotski rad. Tako su n. p. zagrebački listovi već više puta, sa neprikrivenim odobravanjem, pisali o tome, kako su izvesne privatne organizacije skidale table sa sokolskih društava, ili preuzimale sokolsku imovinu, kao da se radi o nekom boljševičkom ili fašističkom udaru, kod koga se više ne poštuje ni privatna svojina ni sloboda mišljenja i udruživanja. Objavljuju se članci u kojima se traži da pojedine sokolske domove preuzme neko drugo društvo, kao da je sokolska imovina ničija stvar, i kao da neko želi da imitiramo događaje u Slovačkoj, čiji su

va, na ponos jugoslovenskog Sokolstva. Vodnica pobjedničke vrste, sestra Marta Pustiškova, primila je zastavu, uz burne manifestacije.

Osvećenje zastave Nj. V. Kraljice u Beogradu.

žalosni rezultati danas jasni čitavom svetu. Između ostalog doneo je n. p. i zagrebački »Jutarnji list« napis iz Crikvenice, u kome se veli da je tamošnji sokolski dom bio »zatvoren i zapečaćen od strane opštine«, da taj dom »ne može ostati kuća razdora i neiskorišćenosti«; da »ima samo jedan put da se to reši, a taj je, da se dom preda na upotrebu mesnim hrvatskim društvima itd.« Osim toga se navode neistinite činjenice, kao da bi dom bio sagrađen samo potporom Savske banovine i Turističkog odbora, dok je dom naprotiv sagrađen u glavnom sredstvima sokolskog društva, zatim pozajmicom Saveza Sokola itd., i to na terenu koji je većinom vlasništvo Sokola, a delimično Direkcije pomorskog saobraćaja.

Kakogod međutim bilo, dom je vlasništvo Sokolskog društva i svuda gde se poštuje zakon i gde ne postoji namera da se privatna svojina dira totalitarnim ili boljševičkim zahvatima, treba sa tom činjenicom u prvom redu računati. Ako ima drugih društava koja misle da bi prostorije doma mogle i njima da posluže, ona to mogu postići jedino u dogovoru i privolom sopstvenika, a ne nasiljem i pretnjama upućenim tom sopstveniku. Dom, koji je vlasništvo Sokolskog društva, je isto toliko hrvatski, koliko i svaki drugi u Crikvenici; u toliko pre što je Crikvenica hrvatsko mesto, što su svi Sokoli u Crikvenici isto tako dobri Hrvati kao i dobri Jugoslaveni, i što nesumnjivo ne bi imali ništa protiv toga da saraduju sa svakim drugim društvom, koje ih ne bi vređalo niti kušalo da otima njihovu imovinu. Ako se, međutim na drugoj strani stoji na gladištu, da sa sokolskim društvima ne može biti saradnje, sokolska društva se, naravno, neće nametati nikome, ali će svoj rad u svome duhu nastaviti i dalje, a isto tako će sačuvati i svoje domove i neće nikome dozvoliti da im pod presijom pretnji otima imovinu iz ruku.

Mi smo ubeđeni da niko između merodavnih faktora nemože o pravnoj i zakonskoj strani ovog pitanja da misli drugačije nego mi, i ni jednog trenutka ne sumnjamo o tome, da će na čitavom području Banovine Hrvatske biti očuvana puna zakonitost i u pogledu na sokolske domove. Bilo bi, međutim, u interesu opšteg smirivanja, kada bi i odnosna štampa shvatila to jedino ispravno gladište pa svojim napisima nebi unosila zabunu i stvarala dispozicije za incidente, koji su nepoželjni i nepotrebni.

Naša narodna poezija

Naš narod, doselivši se iz svoje stare postojbine i posevši krajeve, koje, bez malo, danas obuhvata Kraljevina Jugoslavija, počeo je, u novoj otadžbini, svoje teško i krvavo utvrđivanje, skopčano sa čestim i dugim borbama, padanjima i uzdizanjima, koja su trajala dugi niz vekova.

Njegove prve borbe bile su sa starosedeoćima, zatim Grecima, koji su neprestano težili da doseljenike potčine svojoj vlasti; Francima, german-skog porekla; Avarima, Bugarima i, docnije, Turcima, kojih dana, sem jednog malog broja u Vardarskoj banovini, više nema na teritoriji naše države.

U svim tim borbama borilo se je na smrt i život, više puta do istrebljenja. Bilo je uspeha i neuspeha, herojskih pregnuća i poštvovanja. Bilo je vedrih i sunčanih dana, ali i mračnih noći, koje su se produžavale u vekove. No, vera i nada u vaskrs naše nacionalne države, nisu se gasile ni onda, kada je bilo najmanje izgleda da će svanuti zora i o-grejati sunce slobode, koje se je tako žudno očekivalo.

Sve te narodne sreće i nesreće, u koje je zapadao, sve te muke i nevolje, koje je neopravdano primao i stojički podnosio; sve to, što je naš narod doživio i preživio celim svo-

jim bičem, dušom i srcem, pratio je narodni genije, koji je, u licu bezimenog narodnog pesnika, stvarao trajna i neizbrisiva umetnička dela, među kojima glavno i najviše mesto zauzima naša narodna poezija, kroz koju nas poznaje i cení celo kulturni svet.

Kroz sve borbe i stradanja narodni pesnik je bio stalni i neumorni posmatrač. Nije bilo poprišta, na koje on nije došao i, s krajnom pažnjom i bezprekornim razumevanjem, pratio tok i završetak bitke. Kao duh leteo je on s kraja na kraj zemlje i sledio zatočene, posmatrao na smrt osuđene, kroz tamničke zidove gledao je, kako se, u vodi do kolena, muče naši vitezovi i zatočnici »mrijet naviknuti«. Borcima i pregaocima ulevao je veru i nadu u bolju i srećniju budućnost. Sejao je seme nezadovoljstva i opšte bune prema zavojevaču i okupatoru i, njegovom glavnom zaslugom, danas imamo ovo, za čim su pokolenja težila.

Prenošena s koljena na koljeno, naša narodna poezija dugo je ostala nepisana. Narodni guslari bili su pravi zbornici toga neprocenljivog narodnog blaga, koje su širili i u amanet predavali budućim pokolenjima. Među njima glavno mesto zauzimaju Filip Višnjic i Tješan Podrugović. Višnjic je i sam pevao, odno-

pesnik i guslar. Njegova pesma »Početak bune na dahije« pravo je remekdelo narodne epopeje.

Ali tradicija nije bila sigurna za potpuno čuvanje ovog narodnog blaga. Novi i veliki događaji vršili su nove i teške potrebe, tako da se je storo zaboravljalo i, tek od tog časa, novo stvaralo.

Kao Bogom određeni spasioc narodne književnosti javlja se Vuk Karadžić, koji u toku nekoliko decenija skupi skoro sve narodne pesme, pripovetke, poslovice i zagonetke. Da nije njega bilo, mnoga biserna zrnca naše narodne književnosti ne bi danas postojala, jer bi se u toku vremena pogubila i zaboravila. Samo zahvaljujući njemu i njegovom nesumnjivom geniju, mi danas imamo ono, na čemu nam zavide mnogi i mnogo kulturni narodi. On je, i ako ne školovan, što je bila velika sreća i glavni preduslov za izvršenje njegove uzvišene misije, učinio i uradio ono, što mnogi naši školovani ljudi, pre i posle njega, nisu mogli učiniti.

Sav taj posao Vuk je vršio pod teškim i vrlo nezgodnim prilikama, koje u koliko su teže i mučnije, nama sve više i bolje svedoče o velikoj duševnoj snazi i nesalomljivoj volji neumrlog Vuka. Beda i nemaština stalno su ga pratile kroz ceo život. Iz pisma, upućenog Mušickom, jasno se vidi, koliko mu je rdavo materijalno stanje zagorčavalo život i o-

metalo patriotski rad. Pismo glasi: »Ne mogu vam kazati u kakvoj sam ja sada nevolji. Verujte mi, da na Božić nijesam imao zašto kupiti funte mesa, a kamo li pečenicice! Misleći koji je onda dan i gledajući na djeću moju, plakao sam kao ludo dijete Sve, što se moglo prodati ili založiti, založio sam ili rasprodao: sad ne znam šta ću činiti sa ženom i s troje nejake djece. Zimno doba, a drva nema, ljeba nema, a novaca nema. Ja jednako mislim, da sam bolje što zaslužio, i da će sramota biti narodu serbskome, što ja ovako živim... Dajte pomožite mi samo da zimus ne umrem od gladi i zime... Daj pomozite, ja sad, ja nikada.«

Vuk je išao kroz narod, tražio guslare i od njih prepisivao pesme, koje je sređivao i davao u štampu. Taj posao nije bio lak ni jednostavan. On je zahtevao mnogo truda i naprezanja, kako fizičkog tako i duševnog. Guslari, često puta nisu bili na svojoj visini. Oni su pevati pesme, čiju vrednost nisu mogli da ocene. Pored toga, trebalo ih je moliti i davati im, kako to sam Vuk kaže, rakije i duvana, pa tek onda da zapevaju i kažu po neku pesmu, koju je on odmah pisao. Vukov posao nisu mogli da shvate i ocene njegovu važnost ni ondašnji videniji Srbi i pretstavnici vlasti, već su i oni, u mnogome, kočili i ometali njegov rad. Sledeći primer jasno ilustruje na koje je i ka-

kve teškoće Vuk nailazio u toku svojega plodonosnoga rada. On je saznao, da neki starac Milija, u Požeškoj nahiji, zna dve pesme, o ženiđbi Maksima Crnojevića i o Strahinjiču Banu. Nekoliko puta je molio Miloša Obrenovića, da mu omogući sastanak sa pomenutim starcem, ali bez uspeha. 1821 iz Beča je pismeno molio Miloša, da mu se ove dve pesme prepisu i pošalju, ali i ta je nada propala. 1822 godine Vuk je došao u Kragujevac, kada je Miloš naredio, da se dovede starac Milija, koji je posle nekoliko dana došao. Vuk je odmah počeo rad sa njim. Milija je znao, pored ovih, još nekoliko pesama, ali mu se dosadilo s Vukom sedeći i pevajući. Pored toga, na dvoru su bili izvesni ljudi, koji su sve to neozbiljno shvatili. Oni su, kako to sam Vuk navodi, govorili starcu Miliji: »Kud si ti, star i pametan čovek pristao za budalom? Zar ne vidiš, da je Vuk lud i bezposlen čovek, kojemu je samo do pesama i do besposlica kojekakih? Ako ti njega uzaslušaš, tebi će čitava jesen ovde propasti. Nego idi kući, te gledaj svoj posao.« I razume se, nagovorili su starca, da je, krijući se od Vuka, pobežao u svoje selo, gde je docnije i umro i, sa sobom, odneo nekoliko pesama, koje danas nemamo.

Narodni pesnik u svojim epskim pesmama prikazuje događaje spontano, prosto, plastično i skladno. Kod

Соколско ходочашће на Кајмакчалан, 1940 год.

На Кајмакчалану септембра 1916 године водиле су се крваве борбе између Срба и Бугара око његовог заузећа.

Са српске стране нападала је Дринска дивизија, која је у последњој фази била ојачана 7 пешадијским пуком „Краља Петра“.

Око потпуног освајања ове високе планине борбе огорчене и крваве трајале су 22 дана.

По освајању Кајмакчалану, на његовом највишем вису — који 2525 метара, — Блаженопочивши Витешки Краљ Александар I Ујединитељ, као тадањи Врховни командант Српске војске, у помен изгинулих кајмакчаланских бораца подигао је спомен капелу са натписом над улазним вратима:

„Мојим див-јунацима, неустранивим и верним, који грудима својим отворише капију слободе и остале овде као вичити стражари на прагу Отаџбине.“

Освајањем Кајмакчалану српска војска је поново ступила на своје земљиште, после годину дана изгнанства из Отаџбине.

После ослобођења и уједињења попуљене су кости српских бораца, расејане по свима бојиштима кајмакчаланским и делом пренете у Солун и смештене у костурницу на Зејтинлику, а делом положене у костурницу на Кајмакчалану, која је ту подигнута после ослобођења и уједињења.

Ова спомен-капела на Кајмакчалану слави сваке године Петровдан — 12 јула. Тога дана изводи се ходочашће на Кајмакчалан.

Поред службе боже у капели, обавља се верски обред сечења славског колача, помен код костурнице изгинулим борцима на Кајмакчалану и предавање о борбама око заузећа Кајмакчалану.

Обичај је, да се за сваку годину неко удружење прими домаћинства славског за идућу годину. То удружење је обавезно, да у идућој години изведе ово ходочашће на Кајмакчалан, уз припомоћ удружења резервних официра, војних и цивилних власти.

Испод Кајмакчалану, на 17 километара од највишег врха, налази се дивно место, по огромној шуми названо Јелак. На овом месту подигнута је лепа туристичка кућа, те изванредан број учесника овог ходочашћа, још уочи Петров-

дана, долази до Јелака, где преноћи на ујутро рано излази на Кајмакчалан. Јелак има и своју историјску вредност, јер је на њему Блаженопочивши Краљ Александар I Ујединитељ, после пада Кајмакчалану, подигао свој летњи дворца, а ту му је била и осматрачница за ново створени фронт. Обреди на Кајмакчалану заврше се до 11 часова, а тада се сви учесници спуштају на Јелак, где ручају и враћају се у Битољ.

Примање домаћинства за славу капеле сматра се за велику част и око тога се отимају сва хумана, национална и остала удружења и корпорације.

За прошлу годину домаћинства се била примила Народна Скупштина, ове године домаћини су били особље државне штампарије, а за идућу 1940 годину домаћинства се примио Савез Сокола Краљевине Југославије, за Југословенско Соколство.

Као што се браћа и сестре сећају, на овогодишњој скупштини С. С. Краљевине Југославије решено је да у 1940 години Југословенско Соколство изврши ходочашће на Кајмакчалан и да се у вези с тим, поштујући народне обичаје, ове године Соколство прими домаћинства за идућу годину.

Први део ове скупштинске одлуке извршен је. Брат Брановачки Иван, старешина жупе Скопље и члан управе С. С. Краљевине Југославије, присуствовао је ходочашћу на Кајмакчалану и од овогодишњег домаћина г. Милошевића Момчила, управника Државне

штампарије, примио колач, те се тиме у име Савеза Сокола Краљевине Југославије примио домаћинства за идућу 1940 годину за Југословенско соколство. Примајући се домаћинства, брат Брановачки је рекао:

„Са особитом чашћу, у име С. С. Краљевине Југославије за Југословенско соколство примам се домаћинства за идућу годину. У идућој години Југословенско соколство извршиће ходочашће на Кајмакчалан и одати дужну пошту Кајмакчаланским херојима.“

Сестре и браћо, — пред нама је још једна соколска дужност: ходочашће на Кајмакчалан. Тамо ћемо одати пошту оним див-јунацима, који животе своје нису штедели да би ми данас уживали ову слободу. Иако је ходочашће на Кајмакчалану скопчано са извесним тешкоћама, знајте, браћо и сестре, да су те тешкоће ништавне ако се упореде са тешкоћама оних, који су животе своје положили за Краља и Отаџбину.

Спремајте се, сестре и браћо, за Кајмакчалан!

Smrt br. Gojka Mudrinića

У последњи час дознајемо да је погасио умро наш преdragi брат, Gojko Mudrinić, načelnik ministarstva saobraćaja u penziji, član uprave Sokolske župe Beograd i starešina Sokolskog društva Beograd V.

Brat Mudrinić spadao je u red starih i najzaslužnijih prestoničkih Sokola i njegova smrt je izazvala najbolnije saučesće u čitavom našem članstvu. Bratu Mudriniću neka je večita slava!

Spomen-kapela na Kajmakčalanu.

njega nema razvučenosti i neharmoničnosti. Sve to čini našu narodnu poeziju klasičnom.

Kao što voda, dugim vremenom, ostavi duboke brazde na tvrdom kamenu, tako su i neprestane borbe našeg naroda ostavile trajne uspomene u njegovoj duši i srcu. U tim neprestanim borbama naš narod je sve svoje svetle osobine vešto preneo na svoje junake, koji su bili oličenje njegovog duha, duše i nebrojenih i stalnih stremljenja kroz vekove. Sve one, koji nisu radili za narod i njegov napredak, narodni pesnik je osudio, ocernio i nazvao kukavicama i izdajicama, na koje, kako to Njegoš kaže, — opšta grmi anatema.

Čitajući pesme o Nemanjićima mi vidimo ono zlatno doba našeg opšteg napretka i kulture, koje za vreme vlade cara Dušana dostiže najdalju metu. Dušan je jak i mudar vladalac. Njegove su težnje velike i široke. On hoće da stvori jugoslovensko carstvo na balkanskom poluostrvu, ali ga smrt sprečava u poduhvatu. Najlepše pesme toga doba su: »Ženidba Dušanova«, »Zidanje Skadra« i »Ženidba kralja Vukašina«.

U pesmama kosovskim vidimo krajnju ljubav i požrtvovanje prema svojoj ugroženoj domovini. Tu su Knez Lazar, Jug Bogdan, sa svojih devet Jugovića, Jugovića Majka, Obilić sa svoja dva pobratima, Kosovska devojka i izdajnik Vuk Branković.

Srbina nikada nisu mogli zaplašiti broj i snaga neprijateljske vojske.

On nikada, bez borbe i pogibije, svoje i neprijateljske, nije pustio ni stopu svoje zemlje. Tako je bilo na Kosovu 1389 g. Tako je bilo i posle nekoliko vekova, kada su 1914 g. mlađa Srbija i Crna Gora, od nepunih 5.000.000 stanovnika, stupile u borbu protiv Austro-Ugarske i Nemačke, koje su skupa imale više od 120.000.000 stanovnika. Brat Čedo Milić, starešina sokolske župe Mostar, u jednom od svojih članaka, kaže: »Mučeništvo je sjeme slobode. Niko ne umire bez jednog stradanja, samo rob sa dva.«

Iz pesama o Kraljeviću Marku vidimo sve što nas interesuje o tome legendarnom junaku. Mi čujemo, kako na Kosovu govori istinu: »ni po babu ni po stričevima, već po pravdi Boga istinoga«; vidimo ga, gde se bori sa vilom i Musom Kesedžijom, koji ima »tri srca junačka«. U pesmi »Marko poznaje očinu sablju« osećamo njegov gnjev prema Turčinu, koji mu je posekao oca, u kojoj se jasno i očigledno potvrđuje, da se zločin, ni na koji način, ne može sakriti. Posmatramo ga, kako se bori sa Arapima i ukida svadbarinu. Čujemo ga, kako se kune Arapci devojci, odnosno svojoj kapi na kolenu, da je prevariti neće. Gledamo ga, gde se iz tamnice oporavlja i proba svoju snagu, stežući suhu drenovinu. Njegovu oranje drumova prikazuje ga kao čoveka, koji traži kavgu. Najzad ga vidimo, gde ide uz Urvinu planinu, kada mu Šarac, predosećajući njegovu smrt, stane posrtati i

suze roniti. Tu Marko ubija Šarca, lomi oružje, a buzdovan baca daleko u more i umire.

U pesmama o Brankovićima, po zlu je opevana Đurđeva Jerina, koja je ostala u narodu u vrlo rdavoj uspomeni. Tu slepi Grgur i Stefan s guslami idu po narodu i tako žive. Đerđez Alija bori se Zmaj despotom Vukom. Druge pesme takode govore o ostalim Brankovićima, kao Đorđu, Jovanu itd.

Pesma »ženidba Maksima Crnojevića« opisuje, kako je Ivan Crnojević za sina Maksima isprosiu u Mletcima devojku, koju je zaručenu držao devet godina, jer su mu sinu kraste lice oštatile. Najzad je morao ići po devojku, ali je privremeno za mladoženju uzeo Miloša Obrenbegovića. Kad su devojku preveli preko mora, onda je Miloš nije hteo dati, zbog čega se je zametnula svada u kojoj su izginuli Miloš i svatovi. Maksim je vratio oca devojku, »a zatim se poturčio. Takode se i drugi Ivanov sin, Staniša, poturčio i dobio prezime Bušatlija.

Pesme o Starini Novaku, Kostreš Harambaši, Starom Vujadinu i Pivljaninu Baju su najlepše hajdučke pesme, u kojima su opevani hajduci i njihovi podvizi u borbi sa Turcima.

Kad su Turci zauzeli Hercegovinu, mnogi su Hercegovci pobeegli u Dalmaciju, a zatim u Senj, odakle su se borili protiv Turaka. To su tako zvali Uskoci, među kojima su najglav-

Uredba i pravilnik o osiguranju useva protiv grada i pravilnik o izvršenju istih

Privredna kriza, koja je zahvatila ceo svet, nije pošteđela ni našu državu. Kada se videlo, da kriza dugo traje i da može imati katastrofalnih posledica, nadležne državne vlasti sa višese ili manje uspeha trudile su se, da ublaže razorno delovanje њено. Naša država je u glavnom zemљорадничка држава. Већина наших држављана бави се земљорадњом, од ње живи. Како је светска криза имала врло лоша утицаја на опстанак ситних земљорадника, јер је снижавањем цена пољопривредних производа, створила огромну разлику између цена производа пољопривреде и индустрије, државне власти трудиле су се, да у првом реду помогну томе најмногобројнијем staleжу. Помоћ је била вишеструка. Законом о заштити земљорадника презадуженима отписан је добар део дуга. Неотписани дугови постали су дугорочни. Каматна стопа на остатак дуга сведена је на минимум. Спречено је кајшиарство. Државном интервенцијом подижу се цене пољопривредних производа. Земљарина се наплаћује када земљорадник сабере плодове рада свога, августа и новембра. Држава где може и колико може хоће да олакша тешко стање бар земљораднику, када већ свима не може.

Док држава тако ради, са једним иначе корисним законом, при примени, власти у Дунавској бановини, уместо користи, земљорадницима наносе штете. Закон за осигурање useva против grada, осигурање useva учинио је обавезним. Правилник о извршењу истога закона у Дунавској бановини, није имао у виду корист земљорадника, нема логичне основе и штетан је за земљорадника. По уредби и правилнику земљорадник треба да плати осигурање до 31. децембра. У Дунавској бановини жито се редовно сеје концем октобра и почетком новембра, кукуруз идуће године концем априла и почетком маја. Зимских месеца не пада град, па нема потреба за те месеце нешто осигурати против grada. Ако би и падао град зимских месеци, што не бива, посејано жито у таквом је стању у пољу, да му ни највећи град не може шкодити. Кукурузу би још мање шкодио, јер он није ни посејан.

Не постоји ни оно против чега се осигурава, ни оно што се осигурава, па ипак ако земљорадник не плати осигурање за оно што још и не постоји, већ 1. јануара поред своте за осигурање мора платити пуних 5% камате на ту своту. Поред тога већ пре но што има шта осигурати и против чега, извршни органи убиру те тако повишене своте овршним путем, чиме још повисују своте. Сав поступак извршних органа, оснива се на уредби и правилнику. Земљораднику не може извршни орган да протумачи оправданост таквог поступка јер се не види, шта је у таквом поступку корист за земљорадника. Поступак га огорчава против извршних органа, бановине па и државе. Са доношењем закона о обавезном осигурању против grada, држава је хтела помоћи земљораднику, док му начином извршења у најгоре доба, када нема шта да прода и оправљењем непотребних трошкова, одмажемо. Требало би за земље посејане житом и кукурузом одмах обуставити рачунање и наплаћивање камате бар до 1. маја. Од тада рачунати 5% камате годишње, а овршном наплатом почети 1. септембра. У међувремену требало би уредбу и правилник изменити

Ж. Ј.

Pobeda na Mačkovom Kamenu

Prošle nedelje je svečano proslavljena 25-godišnjica čuvene srpske pobeде na Mačkovom Kamenu, koja pretstavlja ujedno jednu od najkrvavijih bitaka prošlog velikog rata. Tom slavnom pobedom, koja je teško izvojevana nad daleko nadmoćnijim neprijateljem, kroz četiri dana nadčovečanskih napora i borbi, a kojom je bila slomljena druga Potiorekova ofanziva, zadan je odlučni udarac vojskama centralnih vlasti, tako da je samo u toj bitci neprijatelj izgubio oko 300.000 ljudi.

Na uspomenu tog slavnog dana, priredena je svečanost u Krupnju i na samom Mačkovom kamenu, gde se nalazi kosturnica, u kojoj leže sahranjeni ostaci naših slavnih heroja. Svečanostima su prisustvovali predstavnicima vlasti i svih nacionalnih udruženja, a čitava naša štampa posvetila je tople člankе junačkim podvizima srpske vojske i uspomeni junaka, koji su pali za naše ujedinjenje.

niji: Senjanin Ivo i Tadija, Janković Stojan i Smiljanić Ilija.

U pesmama o oslobođenju Crne Gore vidimo Crnogorca na mrtvoj straži, gde večno stražari, dok drugoga čujemo, kako smrtno ranjen, traži gusle, da malo zagudi i, bez kukanja, sa pesmom na usnama, umire.

Pesma »Početak bune na dahije« jedna je od najlepših i ujedno najboljih pesama novijega doba. To je prava himna slobode, koju je mogla ispevati duša našeg naroda.

Majka i njen kult zauzimaju jedno od najvažnijih mesta u našoj narodnoj poeziji.

U pesmi »Jetvice«, mati, koja je na umoru, doziva svoju jetrvu i ostavlja joj u amanet svoga sinčića Mirka:

»Oj Koviljko, mila sestro moja, Ja bolujem i hoću umreti. Amanet ti sirotice moje, Pazi seko siroticu moju. Kad Marinku bela hleba sečeš Podaj seko, i mojemu Mirku, Njemu podaj od hljeba korice, Nek se znade da je sirotica, Da moj Mirko svoje majke nema. Kad Marinku spraviš košuljicu Mome Mirku okrpi traljicu. Kad izideš na sokak med' druge Tvog Marinka na krilo posadi Moga Mirka na zemlju kraj sebe. Kad 'no sveto Vaskrsenje dode. Kad na decu ruho pokrojite, Vašem krojite kako vam je drago

Mome krojite čisto ruho crno. Kad mi sejo u crkvu pošetaš Tvog Marinka na ruci ponesi, Moga Mirka za ruku povedi, Nek se znade da je sirotica, Da moj Mirko svoje majke

nema.«

Kad mladu Gojkovicu uziduju u bedem grada Skadra, ona u krajnjem očajanju za svojim nejakim sinčićem, moli Rada Neimara:

Ostavi mi prozor na dojkama Isturi mi moje b'jele dojke Kada dode moj nejak Jovo Kada dode da podoji dojke.

Ostavi mi prozor na očima, Da ja gledam ka bijelu dvoru Kad će meni Jova donositi, I ka dvoru opet odnositi.«

U »Hasanaginici« majčina tuga dolazi do kulminacije. Silni i osioni Hasan-aga, zato, što ga supruga nije posetila, dok je bolovao u gori zelenoj, otpušta ženu. Ona se, docnije, preudaje, ali kad je prolazila pored dvora Hasan-age svrati da vidi decu, gde, nad najmlađim detetom, umire od žalosti.

Majka Jugovića stojički trpi bol, bol nemi, koji je mnogo teži od bola, koji se manifestuje u plaču i suzama. Ali kad joj gavranovi donose ruku sina Damjana i istu joj bacaju u krilo, bol i tuga dostižu vrhunac i veliko srce Majke Jugovića puca.

(Nastaviće se)

Trebinje Stanko O. Stanković

Preslišajmo se!

Nema lepše ideje od sokolske! Kako mora da su bili dobri i plemeniti ljudi, koji je stvorio i propisao. I mi, zaneseni njenom lepotom i veličinom, prigrlismo je. Ona priraće uz nas, a mi uz nju. Pa kako i nebi? Voleti sve, ono što je lepo, što ide na korist pojedinca, bližnjeg i celine; voleti sve, ono što nam vaspitava i dušu i telo. To samo, dobar i plemenit čovek, može da prigri.

Postavlja se sada pitanje, da li smo mi u svojim osećanjima ostali tako dobri i plemeniti, kao što smo bili? Da li čista obraza možemo da tvrdimo da smo zaista onakvi, kakvi bi po našim propisima trebali da budemo? Da li se u našim redovima nalaze samo takovi ljudi i žene, koji su puno prava mogu da nose ime »soko«? Da slučajno nema neko, ko se kompromitovao, ili ko ne bi mogao da bude, ni po našim ni po kojim drugim pravilima, ni naš sused, a kamoli naš pripadnik? I još mnogo tih »da li«?

Mislim, da bismo trebali, da se preslišamo!

Po čl. 1 Statuta »Soko Kraljevine Jugoslavije ima za cilj da podiže telesno zdrave, moralno jake, i nacionalno svesne državljane Kraljevine Jugoslavije. Ovaj cilj postiže se uporednim vaspitanjem tela i duše po Tirševom sokolskom sistemu, udomaćenom u našem narodu.« Pogledajmo, da li smo se ogrešili o taj prvi član našeg »Statuta«! Da li se u svim našim jedinicama polaže važnost na telesno, moralno i nacionalno vaspitanje, ili se mnoga naša društva i čete dadeše na »proslavljanju«. Te zastave, te muzike, te govori, povorke, bakljade, zabave, igranke itd. Proslavljaju jubileje, petogodišnjice, desetogodišnjice, itd. A od onog pravog zadatka, — vrlo malo!..

Da li smo se o treći član Statuta ogrešili? Taj kaže da članom naše organizacije može postati samo onaj, koji je u svom životu i društvenom radu neporočan. Zar, međutim, nema u našim redovima i takvih, koji radi svojih poroka krnje naše tepo sokolsko ime? Istina, ima ih vrlo malo, ali nesme da ih bude! Njima nije mesto u našim redovima!

Četvrti član kaže: Sva se prepiska u Sokolu vrši putem župa. Zar mnoge i mnoge naše jedinice ne greše u tom pogledu. Koliko se njih obraća direktno na Savez, ili rešava stvari, a da matična župa vrlo često o tome nema ni pojma! Tome se mora stati na kraj!

Peti član kaže, da se pravilima imaju pokoravati sve jedinice i svi pojedinci. Vrlo retko se kod nas zbog toga neko poziva na odgovornost i prema njemu primenjuju strogosti paragrafa! Na Savez i župe se diže »kuka i motika«, a da se ne vodi računa da li to krši ugled tela, izabranog našim poverenjem, da li to ruši disciplinu. Ne treba se upuštati u to, imaju li ti što viču, pravo ili ne. O tome odlučuju drugi, ali glavno je da se ruši ono što nas treba da spaja.

I ako se u članu 6 Statuta kaže, da pretplatnik na »Sokolski Glasnik«, zvanični organ Saveza, mora biti svaka župa i društvo, još uvek se dešava, da ima društava, koja to nisu. Ili, ako su pretplatnici, list ne plaćaju.

Član 7 da ne i spominjem: o uplati članarine, ozlednog fonda itd. Tako velika aljkavost, ni po čemu ne bi smela da je kod sokola. Zar nisu nastale tolike neugodnosti, kada se je neki naš član pozledio, a Savez ne plaća potpore, jer društvo nije uplatilo prinos za ozledni fond, iz koga se te potpore daju. Sa jedne strane traže se prava, ali se ne vodi računa da se ta prava stiču tek na temelju ispunjavanja propisanih dužnosti.

O oslovljavanju i pozdravljanju sam svojevremeno pisao u »Sokolskom Glasniku«. Prođe brat pored

brata, oba imaju sokolske značke i ni slova. Tako isto i sestre. A koliko je tih »dobar dan« ili »klanjam se«. Treba i tome stati na kraj. Kome je neugodno da mu neko kaže »zdravo« ili »ti«, taj neka skine značku. A ko se nije stidi, nije mu mesto u našim redovima.

Isto tako treba govoriti o sokolskom odelu. Zar nam slike sa sletova ne daju to pravo? Setimo se kako samo izgleda to šarenilo. Odelo može biti staro, ali mora biti uredno i po propisu. I njega se mnogi stide. Sokolsko odelo mora da kaže svakome da još ima sokola i da ih ima veliki broj! A kako će to ono kazati, kada se samo par njih vidi da izlaze iz sokolane u odelu, dok ostali odelo donesu sobom u kufuru, ili ga drže u sokolani.

I još mnogo tih i takvih pitanja i odgovora.

Treba, braćo i sestre, da se preslišamo! Da analiziramo svaki naš rad i pokret, da li je on u skladu sa našim propisima i da li on izgleda onakav, kakav bi trebao da bude. Treba da svoje redove pročitimo i to temeljito! Mi moramo da znamo s kim i kakvim da

računamo. Ne treba nam kvantitet nego kvalitet! Nesme o nama da kruže svakojaki glasovi i da se naslađuje nesokolska štampa. Nesme o nama da se govori sa omalazavanjem. Ne! O nama treba da se govori sa poštovanjem. To mi treba svojim radom da steknemo, isto tako kao što, treba da sve loše glasove demantujemo samo svojim radom. Doživio sam jedan slučaj, za koji bi želeo da se i drugima desi. Kad sam jednom soferu plaćao vožnju, nije imao sitnog novca. Zamolio me je da ja skočim u sednu radnju i novčanicu promenim, jer on mora da čuva kola. Nisam našao sitnog ni u toj ni u još par radnji. Kad sam mu posle čitavog časa doneo novac, upitao sam ga kako je mogao da mi poveruje, kad me ne pozna. On mi je odgovorio ovim rečima: »Video sam na vašim grudima sokolski znak, a mislim da sokoli ne varaju«. To me je prijatno dimulo i želeo bih da svako ima takvo mišljenje o nama. A da to bude, to zavisi samo o našem radu. Stoga, braćo i sestre, na posao! Čistite naše redove od korova, koji našem lepom imenu nanosi štetu i rdav glas. Preslišajmo se i budimo svi pravi Sokoli!

Ivan P. Sedlaček, Beograd

Prava i dužnosti

Svako pravo sadrži u sebi i dužnost, samo većina ljudi bolje zna za svoja prava nego za svoje dužnosti.

To je, pre svega, zbog toga, što su prava prijatnija nego dužnosti. Pravo kaže: »Ja smem i mogu!« — dok dužnost veli: »Ja trebam i moram!«

Dužnost se odnosi prema pravu kao senka prema svetlosti. Oni su nerazdvojni.

Prava bez dužnosti vode tiraniji. Dužnosti bez prava vode ropstvu. Tek oboje zajedno čine ravnotežu.

Mnogi smatraju da su u pravu (bar u vlastitim očima). Dužnost rezervišu isključivo za voljenog bližnjeg.

Ako dađu drugome za pravo, onda to izražavaju otprilike ovako: »On je učinio svoju dužnost!«

U svakom slučaju poznaju napamet dužnosti bližnjih prema sebi.

Naprotiv, za svoje dužnosti imaju malo razumevanja. Život nam međutim, nameće dužnost, da dužnosti i prava tačno odmeravamo.

DŽ. ADAMS.

Položaj Sokola nameštenika

Ma koliko da se sa strane poluzvaničnih listova u Banovini Hrvatskoj podvlači, da neće biti nikakvih osveta ni šikana u pitanju javnih i privatnih nameštenika, ni već nekoliko nedelja imamo u ruci podatke o tome, kako su pojedini članovi Sokola, ili čitave skupine tih članova, bili otpušteni iz službe ni zbog čeg drugog, nego zato što su Hrvati jugoslovenske orijentacije i što su Sokoli. Nismo hteli o tome da pišemo, nadajući se da su to slučajne pojave, koje će, sa stabilizacijom prilika, nestati; ali čini se da nije tako. Ne samo što se pripadnici Sokola otpuštaju iz privatnih preduzeća, nego pritisak ide tako daleko, da se oni otpuštaju i iz čisto državnih preduzeća, nakon toliko godina službe, bez ikakvog razloga. Tako n. pr. imamo podatke iz Hrvatskog primorja, iz Paga, Crikvenice, Sušaka, Novalje itd., gde se je u ime tobožnjeg narodnog ogorčenja, tražilo od šefova državnih nadležstava da otpuste zaposlene Sokole, ako ne žele da dode do tuče i krvoprolića.

Savez Sokola preduzeo je, naravno, sve potrebite korake, da ovakvu presiju i samovolju suzbije. U takvu samovolju spada i »zbioravanje« srednjoškolskih daka u Susaku, Dubrovniku itd., u kome se traži otpuštanje svih nastavnika Jugoslovena, a koje daleko više miriši na anarhiju, nego li na pravi pedagoški duh i poštovanje, što daci treba da ga imaju prema svojim nastavnicima. Što je pak najgore, izvesna štampa još hvale takvo držanje daka, koje je danas upereno protiv jugoslovenskih profesora, a sutra, na potstrek nekih frankofurtimaša, ili drugih negativnih elemenata, može da bude upereno i protiv naprednih hrvatskih profesora.

Sa punim pravom možemo očekivati od zvaničnih faktora, jednako

onih u Beogradu, kao i onih u Zagrebu, da će ovakvim šikanacijama ispravnih ljudi stati na kraj i da neće dozvoliti da se, umesto stižavanja, seje mržnja. Mi nemamo ništa protiv toga da svaki onaj, kome se dokaže bilo kakva krivica, bude zakonski kažnjen, pa i otpušten, ali ne možemo nikako dozvoliti da u bilo kom kraju Jugoslavije bude smatrano za krivicu to, što neko pripada sokolskoj organizaciji.

Protiv terora i nasilja

Čini se da je teror, što ga provode izvesni neodgovorni elementi u Zagrebu i u nekim krajevima Hrvatske, prešao već svaku meru. Sam »Zagrebački list«, organ poslanika Sola, piše, da su »razni neodgovorni elementi, defetisti i njima slični, svojom harangom doveli do mjera, koje je morao preduzeti hrvatski ban. Oni tim akcijama srozavaju nisko hrvatsku javnost, tako da svako može da kaže, da u Hrvatskoj nema reda«. Ti elementi su svoja nasilja počeli podmetati Gradanskoj zaštiti u Zagrebu. Međutim je vođa te zaštite, narodni poslanik Kemfelja, dao izjavu da se Gradanska zaštita ne bavi nikakvim terom i da ona neće da naseda glasinama, koje šire neprijatelji poretka u Hrvatskoj.

NEMCI U JUGOSLAVIJI

Nemački listovi u Jugoslaviji javljaju, da je Branimir Altgajer, iz Ošijeka, imenovan za vođu Nemaca u Hrvatskoj Banovini. Imenovao ga je proćelnik Kulturbanda, Dr. Janko Ošiječki list, »Slavonischer Volksbote«, izlaziće od sada, kao organ Nemaca u Banovini Hrvatskoj.

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

Sokolska četa Kasindol, blizu Sarajeva, je priredila prošle nedelje veoma uspeli javni čas, koji je pokazao još jednom da je to jedna od najuzornijih naših sokolskih četa i da je sa pravom zaslužila naziv prvaka župe Sarajeva. Ma koliko da je znatan deo seljaka pozvat na vojnu vežbu, javni čas je uspeo odlično, a prisustvovalo mu je više od hiljadu seljaka. Na času je bio srdačno pozdravljen komandant armije general Bogoljub Ilić, a zapažen je i veliki prijatelj Sokolstva, potpukovnik Vučković, te zastupnik Banske uprave, Dramotić. Čas je otvorio starešina čete, Momčilo Ristić, učitelj, čiji govor je izazvao oduševljene manifestacije za Kralja i Jugoslaviju, jednako kao i govor brata Bogdana Vidovića. Prilikom ove vežbe prvi put je data na upotrebu i velika tribina, koju je četa izgradila u okviru Petrove Petoletke. A prvi put je nastupila i sekcija seljaka velosipedista. Naročiti uspeh imale su vežbe članova na spravama, pod vođstvom načelnika Kovačevića; a zajedno sa javnim časom priređena je i izložba ručnih radova seoskih sokolica, pod ravnanjem proćelnice Kola Sokolica, sestre Vilme Grajžar. Javni čas, kao i ova uspeła izložba, svedoče najbolje o marljivom radu Sokolske čete Kasindol i zaslužuju svaku pohvalu.

Sokolsko društvo Karlovac priredilo je 16 septembra, povodom dvogodišnjice smrti Tome Masarika, svečanu komemoraciju, posvećenu uspomeni velikog slovenskog mislioca i državnika. Društvo Karlovac je, na dan 2 septembra, priredilo večernju javnu vežbu, koja je postigla veliki uspeh.

Sokolska četa Koševo je, u nedelju, 24 septembra, osvetila kamen temeljac za novi sokolski dom, o kojemu je bilo reči u prošlom broju »Sokolskog Glasnika«, a u kome će se nalaziti i osnovna škola. Na svečanosti je uzeo učešća veliki broj seljaka iz okoline i građana iz Sarajeva, kao na pr. general Jovanović, predsednik sarajevske opštine Zlatar, starešina Sokolske župe Dr. Besarović itd. Starešina čete br. Savić, je pozdravio goste, a osvećenje je obavio paroh Skaljak. Govorio je musliman Omer Ramić, a za njime brat Besarović, Bogdan Vidović i Radmilo Grdić. Svečanost je imala vrlo lep uspeh.

Vežbaonice pojedinih zagrebačkih sokolskih društava, koje su se nalazile u školskim zgradama, zaposeli su također članovi »Hrvatskog Junaka«, a da o tome, ni oni ni školske vlasti, nisu obavestili naša društva. Te zgrade doduše nisu sokolske, ali su spravne u njima isključivo sokolske i članovi »Hrvatskog Junaka« su ih protupravno uzeli u posed.

Sokolski dom Kustošija Vrapče bio je 10 septembra nasiljem okupiran sa strane »Seljačke zaštite« i stvar je prijavljena vlastima. Pošto dom još nije vraćen, društvo je podiglo tužbu radi smetanja poseda i radi krivičnog dela, iz § 154 krivičnog zak.

Sokolsko društvo u Budvi se sprema da na sokolskom domu postavi spomenploču narodnom mučeniku, kapetanu Milanu Srzentiću, koji je pre dvadeset i pet godina streljan od Austrijanaca u Boki, a o čemu je pisao »Sokolski Glasnik« u pretprošlom broju. Na istoj toj ploči biće urezano i ime Đure Zenovića, rodom iz Budve, starešine srpskog Sokola u Bulci, koga su austrijske vlasti streljale god. 1916. Ova spomenploča, u počast dvaju narodnih mučenika, biće svečano otkrivena prvog decembra ove godine.

Sokolska četa Radovica, uz sudelovanje društva Cetingrad, održala je drugu javnu vežbu na sam dan crkvene slave, Male Gospojine, pred crkvom. Javnu vežbu je posmatralo preko 1000 lica, i to seljaka i seljakinja. Nastupile su sve kategorije, a

vežbači su bili burno pozdravljeni kada su, pjevajući »Sokolski pozdrav«, došli na vežbalište. Vežbače i gledaoce pozdravio je lepim govorom br. prosvetar, paroh Radovan Kovačević, a sokolsko društvo u Slunju je zastupala načelnica, Ljubica Trkulja. Uspeh ove vežbe je najbolji dokaz o radu čete Radovica.

Sokolsko društvo Nova Gradiška, u župi Zagreb, održalo je 24 septembra vrlo uspešno takmičenje članstva i nastajata, sa lepim rezultatima.

Sokolsko društvo Rogaska Slatina javlja, da je zrebanje efektne loterije, ki bi se imelo vršiti dne 1. oktobra t. l. preloženo radi sedanjih razmera na poznejši čas in bo dan zrebanja objavilo pravočasno v časopisih.

IZ slovenskog Sokolstva

KROZ SOKOLSKU ŠTAMPU U ČESKOJ I MORAVSKOJ

Kroz stupce celokupne sokolske štampe u Češkoj i Moravskoj stalno zapažamo masnim slovima štampanu napomenu: »Svi treba da nose sokolski znak!«

Na logorovanju škole za predvodnice logora sokolske dece mnogo se pazilo na čistotu jezika. Svaka slušateljica škole, koja je upotrebila neku tuđu reč, bilo za vreme redovne nastave ili za vreme razgovora, bila je kažnjena za svaku tu reč sa 10 ili 20 para kazne.

Češkim sokolima se preporuča, kada pođu u neko mesto na godišnji odmor, da u prvom redu posete mesno sokolsko društvo i da ga pomognu, ukoliko je to moguće, u njegovom radu.

Pre dvadeset godina — 15 juna 1929 — kada su u Slovačku upali boljševici, sokoli su pohnitali u pomoć Slovacima, njih 90.799. — A danas, posle dvadeset godina, — Sokolstvo je u Slovačkoj zabranjeno!

Uprava jednog sokolskog društva, da bi bila u stalnom dodiru sa svojim članstvom, zakačila je na vrata svoga doma kutiju za pisma, s napomenom, da preko nje članstvo dostavlja društvu svoje želje.

U nedostatku putovanja po inostranstvu razvio se u poslednje vreme u Češkoj i Moravskoj sokolski turizam, pa je preporučeno svima sokolskim društvima, da preko leta pretvore svoje vežbaonice u prenočišta.

Češki sokoli su odlučili da zasade ove godine tri miliona voćaka, da se nadoknadi isti toliki broj voćaka, izgubljenih u ranije okupiranom zemljištu.

Češkim sokolima preporuča se da gaje pevanje svojih narodnih pesama. Preporuka završava rečima: »Češkom pesmom izražava se nacionalno osećanje i ispoljavanje svoga narodnog junaštva i časti.«

Često se čitaju napisi u sokolskoj štampi: »Vratimo se češkoj muzici i i češkim pesmi.«

Sokolska štampa u poslednje vreme često donosi stihove svojih patriotskih pesnika.

Javne vežbe sokolskih društava posećuju hiljade i hiljade gledaoce, bez obzira da li su članovi sokolskih društava ili ne. Na tim priredbama dolazi do velikih nacionalnih manifestacija.

U ovoj godini završeno je nekoliko novih sokolskih domova i sokolana. Između ostalih završava se u Pragu, na Vinohradima, veličanstveni sokolski dom, u kome će glavna vežbaonica biti 60 metara dugačka, a 36 metara široka.

IZ ČOS

Češka Obec Sokolska sprema pregradnju i zidanje novih objekata u sklopu današnjeg Tirševog doma u Pragu. Zidaće se dve velike nove zgrade, koje su određene za kancelarije i potrebe društva, a u jednoj od njih biće i stanovi. Sem toga će biti restaurirana i bivša Hotkova palata, koju je ČOS zakupila pre prošloga sleta.

Međunarodni položaj i namere Sovjetske Rusije

Ulazak Rusije u Poljsku izazvao je priličnu zabunu u svetu i stvorio niz novih problema. Međutim, još veću zabunu izazvala je činjenica, što je Rusija u okupiranju poljske teritorije pošla tako duboko, da je došla sve do Varšave. U posedu Rusije danas se nalaze gotovo dve trećine Poljske, a što je još važnije, Rusija je dobila zajedničku granicu sa Litvom, produljila je granicu sa Rumunijom, dobila je granicu sa Mađarskom, a čini se, da će makar na malo daljini imati zajedničku granicu i sa Slovačkom. — a da i ne govorimo o novoj, zajedničkoj granici sa Nemačkom! Sem toga, rusko nastupanje omelo je kombinaciju zajedničke granice Nemačke sa Rumunijom.

Sve te činjenice otvaraju čitav niz pitanja o daljnjim postupcima Rusije prema svima tim državama, kao i uopšte prema sadašnjem ratnom sukobu u Evropi. U taboru koji je protiv Nemačke, tvrdi se, da je »Nemačka platila Sovjetskoj Rusiji suviše visoku cenu za dozvolu da sme da napadne Poljsku«. To je mišljenje pariškog »Tempa« i londonskog »Timesa«. Oni konstatuju da se Sovjetska Rusija pomakla na jugozapad za čitavih 500 kilometara više nego što je bilo predviđeno, i postavljaju pitanje, da li će obe države poći dalje i postići sporazum o deobi novih teritorija, ili će, naprotiv, Sovjeti iskoristiti povećanje svoje snage (i činjenicu da oni nisu zapleteni ni u kakav rat, dok je Nemačka u ratu sa dve velike sile), da ometu dosadašnje pangermanske težnje prema istoku. Antantini listovi tvrde, da je sporazum sa Rusijom izazvao iznenađenje u nemačkoj javnosti, ne samo zbog odricanja borbe protiv boljševizma, nego još više zbog odricanja politike »Dranga nach Osten« i zbog napuštanja planova o Ukrajini, kao životnom prostoru Nemačke, koji su tako jako bili naglašeni u Hitlerovoj knjizi »Moja borba«. Kakvogod bilo daljnje držanje Rusije, engleski listovi konstatuju, da je »nemački plan o proširenju prema jugoistoku i prema Crnom Moru potpuno poremećen«, a i sama Mađarska, koja je do sada bila u isključivoj ovisnosti od Nemačke, da je dobila za neposrednog suseda Rusiju.

Rezultati novog položaja Rusije u Evropi, prema pisanju strane štampe, već se vide. Mađarska je brže bolje obnovila odnose sa Rusijom, a tvrdi se i za druge države, da nastoje svoje odnose sa Rusijom poboljšati. Sam »Popolo di Roma« javlja iz Moskve, da Rusija ide za tim, da stvori pakt i saradnju sa balkanskim zemljama i da je o tome bilo govora prilikom boravka g. Saradžogla u Moskvi. Ukazuje se, zatim, na činjenicu, da baltičke države u najvećoj brzini traže da urede prilike sa Moskvom, a Bugarska sklapa novi trgovački ugovor sa Rusijom, dok njen predstavnik, pukovnik Bojdev, komandant bugarske avijacije, putuje u Moskvu da sklopi sporazum o avijaciji. Upućeni krugovi tvrde čak da je Rusija interesirana na celokupnom izvozu Bugarske, na kome je do sada bila interesirana, gotovo isključivo, Nemačka. »Exchange Telegraph« tvrdi čak, da će se Bugarska i Rusija vrlo usko vezati i da se radi o temeljitoj reviziji svih odnosa Sovjetske Rusije prema balkanskim zemljama, koja bi i na trgovačkom području izključila svaku drugu konkurenciju.

Položajem Rusije u Evropi bave se i švedski listovi, pa upozoravaju na činjenicu, da će Rusija boljševizirati preko tri četvrtine poljske teritorije. Oni nalaze, međutim, da je mnogo važnija prisutnost Rusije na pragu Srednje Evrope.

Najnovije vesti pokazuju, da aktivnost Rusije u Evropi poprima sve brži tempo. Veliku senzaciju izazvao je put g. von Ribentropa u Moskvu, koji bi, prema pisanju nemačke štampe, trebao da proširi vojničku i političku saradnju Rusije i Nemačke do užeg saveza. Tvrdi se, da će se na

sastanku između von Ribentropa i Molotova utvrditi definitivna podela Poljske, te da će biti govora i o ruskoj i nemačkoj zajedničkoj politici, u odnosu na balkanske i baltičke zemlje. Strana štampa postavlja, međutim, pitanje, da li se tu zaista radi o saradnji, ili pak o takmičenju? Jasno je, da Rusija hoće da iskoristi za nju povoljan trenutak, da učvrsti svoj uticaj na Balkanu i na Baltiku. Pitanje je, međutim, da li je to zaista po volji nemačkim državicima, ili su samo prisiljeni da pokazuju lepo lice. Tako n. pr. ruski zahtev, da dobije pomorske baze u Estoniji, kao i čitav ruski pritisak na baltičke države, praktično nemože da ošteti ni engleske ni francuske interese, koji su daleko od Baltika, već ulazi u interesnu sferu Nemačke. Isto je tako jasno, da su nemački uticaji u Mađarskoj bili mnogo jači ranije, nego li sada, kada će ih morati deliti sa uticajem Rusije, što u još većoj meri vredi za Rumuniju i Bugarsku. »Frankfurter Zeitung« nastoji, doduše, da u broju od 26 septembra objasni, kako se Italija radije povećanju ruskog uticaja na Balkan te da se prema zajedničkoj akciji Italije, Nemačke i Rusije, da utvrde svoju politiku i mir na Balkanu; ali se pri tom naročito pretpostavlja, da današnja Rusija »nema ranijih carističkih metoda« i da nema zasebnih interesa na Balkanu. Engleski i francuski listovi tvrde, naprotiv, da Sovjeti imaju velikih planova na Balkanu, u političkom i ekonomskom pogledu, te da se skorih dana ima da otvori čak i direktna avionska pruga Moskva-Kijev-Bukurešt-Sofija-Atina. Konačno, francuski i engleski listovi tvrde, da je i nova politika Italije prema Grčkoj, došla kao posledica pojačanog uticaja Rusije.

U pogledu odnosa Rusije prema zapadnim demokratijama i prema ratu uopšte, italijanski radio tvrdi, da je ruski poslanik Majski na nedavnom sastanku sa lordom Halifaxom izjavio, da će Rusija ostati i dalje neutralna i da neće sklapati nikakve dublje vojničke veze sa Nemačkom. Neutralni listovi tvrde čak, da je Engleska bila obavestena od strane Rusije, da će ući u Poljsku i da je Engleska shvatila, da protiv tog koraka ne može ništa učiniti.

Namere Rusije ostaće ipak još dugo zagonetne, utoliko pre što ruska štampa malo o njima piše, a nemački listovi tvrde, da između Nemačke i Rusije postoji najsrdačnija saradnja, koja ne predstavlja nikakvu opasnost ni štetu za Nemačku. Rezultati moskovske posete g. von

Iz slovenskog sveta

POLEMKA O STANJU U ČESKOJ

Između nemačke štampe i francuskih i engleskih listova vodi se velika polemika o stanju u Češkoj i Slovačkoj. Kao što smo već javili, engleski i francuski listovi tvrde, da se u tim zemljama javljaju teški nemiri, a u poslednje vreme se te vesti upotpunjuju čitavim nizom podataka. Tako se n. pr. javlja, da je u Škodnim fabrikama organizovana opsežna sabotaža; da su pobune u Pragu i Plznu morale biti u krvi ugušene; da je nad Zlinom, u kome se nalaze Batine tvornice, proglašeno opsadno stanje, i da je poslednja dana bilo uhapšeno više od 10.000 ljudi. Ti listovi tvrde, da se među uhapšenima nalaze vođe češkog Sokolstva i legionara, te ugledne ličnosti, kao što je bivši predsednik vlade Beran, bivši praški primator Zenkl, ugledni katolički opat Zavoral, zatim kanonik Stašek itd. O Slovačkoj se javlja, da se tamo pobunilo 15.000 vojske, tako da i sam londonski »Times« posvećuje čitav članak tim događajima. Tvrdi se dalje, da je i organizacija Orlova potpuno revolucionarno raspoložena i da čak bivši fašisti neće više da saraduju sa Nemcima. Daljnje informacije kažu da se u češkim krajevima jako oseća nestašica sirovina i da čitava industrija radi pomoću surogata. Sve zalihe benzina su konfiskovane itd.

Nemačka štampa označuje sve te vesti za izmišljene i priznaje samo, da je bio uhapšen veći broj Beneševih pristalica, da bi se sprečilo njihovo rovarjenje u narodu. Da pobiju engleske i francuske vesti, pozvale su vlasti češko-moravskog protektorata strane novinare, koji su ostali u Pragu, da proputuju Češku i da se sami uvere o pravom stanju stvari.

ČESI U INOZEMSTVU

Iz Pariza javljaju, da je tamo stigao bivši predsednik čehoslovačke vlade, Dr. Hodža, koji je poslednjih nekoliko meseci proveo u Švajcarskoj na lečenju i sada je odlučio, da stupi u akciju, u saradnji sa čehoslovačkom vladom, koja se formirala u Parizu. Na čelu te vlade nalazi se bivši prezident Beneš; ministar spoljnih poslova je Dr. Osuski, koji je po narodnosti Slovak, a ministar za propagandu je Jan Masarik, bivši poslanik u Londonu.

Ribentropa neće možda nešto više svetla u te namere, jednako kao i ponovni sastanak g. Majskog sa lordom Halifaxom. Ali čini se, da će i ta objašnjenja biti samo delimična, tj. da će ona otkriti neposredne korake Rusije, ali njene daljnje namere da će ostati i dalje zagonetne.

Da li „Hrv. junak“ ili „Hrvatsko bratstvo“?

I pored glasova o osnivanju telovežbačke organizacije »Hrvatskog bratstva«, o čemu smo javili u prošlom broju, nastavlja se sa organizacijom »Hrvatskog Junaka«, dok se o »Hrvatskom bratstvu« ne javlja više ništa. Voćstvo »Hrvatskog Junaka« izdalo je, štaviše, jedno saopštenje, u kome se kaže, da ne treba nasediti nikakvim protivnim glasovima i da sa osnivanjem »Hrvatskog Junaka« treba nastaviti.

U pogledu »Hrvatskog Junaka« zanimljivo je zabeležiti i mišljenje »Katoličkog tjednika«, iz Sarajeva, koji piše, da »Junaci moraju biti vjernici i katolici, jer bez katolicizma nema hrvatstva.«

»Organizacija mora priznavati i ispovedati Kristovo Evandjelje i katoličko kršćanstvo, kao svoju životnu mudrost. Članstvo mora biti obavezno na bitne vjerske dužnosti: post petkom, nedeljnu misu, uskrnu ispovijed i pričest. U javnim i općim vjerskim manifestacijama moraju »Junaci« učestvovati. Na interkonfesionalni princip u odgoju omladine ne možemo mi katolici nikad pristati. Za inovjerce, muslimane, neka budu druge, analogne, organizacije.«

Prema tome zahtevu, »Hrvatski junak« bi trebao da bude isključivo katolička telovežbačka organizacija, u koju nebi smeli ući Hrvati drugih veroispovesti.

Pišući o organizovanju »Hrvatskog Junaka«, zagrebački »Hrvatski dnevnik« veli, da će ta organizacija vaspitavati duh hrvatske omladine na svima područjima, a zatim kaže:

»U stranom svijetu ima i takvih omladinskih organizacija, koje su slične vojničkim formacijama i u kojima se omladina odgaja u ratničkom duhu, ali »Hrvatski Junak« ima posve drugu svrhu i vjerujemo da će takav način odgoja omladine biti kudikamo uspješniji.«

Zagrebačke novine objavljuju, u broju od 23 septembra, dve izjave, iz kojih se vidi, da još uvek nije rešeno pitanje, da li će »Hrvatski Junak« biti zaista jedina organizacija za telovežbu, koja će biti preporučena od voćstva HSS, ili će naprotiv postojati više organizacija. Jednu izjavu su dali Ilija Bačić, Stjepan Frobe, Aleksandar Frajdenrajh, Josip Sulek i Ivo Stožir, i u njoj se kaže, da nije istina da je hrvatsko narodno voćstvo, po pitanju narodne telovežbe stvorilo konačnu odluku. Naprotiv su članovi konzorcija Hrvatskog Sokola održali dogovor sa bivšim vodama i prednjacima, pa su izabrani delegati, koji će u sporazumu sa narodnim voćstvom, doneti konačnu odluku. — Drugu izjavu dao je Milan Praunspenger, poslednji starešina Hrvatskog sokolskog saveza, koji u njoj nastoji da objasni, kako to, da je saradivao u nekim priredbama »Hrvatskog Junaka«, dok se istovremeno izjasnio za osnivanje »Hrvatskog Bratstva«. On tvrdi, da su pravila za »Hrvatsko Bratstvo« već gotova i da će ta pravila doskora proučiti predsednik Dr. Maček, pa će tek onda stvoriti odluku, o tome, koje društvo treba da odgaja hrvatsku omladinu. Zbog toga Praunspenger smatra dosadašnji rad »Hrvatskog Junaka« samo početnim i poziva sve bivše hrvatske Sokole, da počekaju sa stupanjem u definitivno društvo.

»Jutarnji list« javlja iz Karlovca, da je tamo održan sastanak starih pristalica »Hrvatskog Sokola«, pa je zaključeno, da se ne pristupi Hrvatskom Junaku, nego da se osnuje posebna gimnastička sekcija Hrvatskog doma u Karlovcu.

KANONIK ŠRAMEK U PARIZU

Javljaju iz Pariza, da je tamo stigao bivši čehoslovački ministar i vođa katoličke stranke, kanonik Šramek On je izjavio da je pobjegao iz Praga, jer nije više mogao gledati kako se progoni katolička crkva. Kanonik Šramek će saradivati sa Dr. Benešom.

Spomenik Svetožaru Miletiću

Novi Sad, a sa njime i čitava Vojvodina se spremaju da u nedelju odaju počast velikom vođi i učitelju vojvodanskih Srba, Svetožaru Miletiću, prilikom otkrivanja njegovog spomenika, u Novom Sadu. U vezi sa otkrivanjem spomenika, biće priređen i čitav niz ostalih svečanosti, akademija, izložaba itd., a u svemu tome uzeće vidnog učesća i vojvodansko Sokolstvo, kao organizacija, i preko svojih uglednih predstavnika.

Nacionalni i politički život vojvodanskog srpstva nrazdruživo je vezan za ime Svetožara Miletića, u najburnijim i najodlučnijim vremenima prošlog stoleća. Roden g. 1826 u Mošorinu, Miletić se već kao dak isticao nacionalnim radom. Počeo je da piše pesme i članke slobodarskog i borbenog karaktera, kojima je podizao narod na odbranu njegovih prava od sve bezobzirne mađarizacije. Posvetio se advokaturi, da bude što nezavisniji i stao je da živo učestvuje u nacionalnom i političkom životu Vojvodine. Bio je biran za poslanika srpskog crkvenog sabora, g. 1864, a za poslanika u ugarsko-hrvatskom saboru, g. 1865. Ubrzo se toliko istakao, da je postao glavni vođa vojvodanskih Srba i takav je ostao sve do svoje smrti, obožavan od naroda. Osnovao je liberalnu partiju, koja se docnije pretvorila u radikalnu, a g. 1870 je od mađarskih vlasti osuđen na godinu dana tamnice, pa g. 1876 ponovo na pet godina robije, zbog veleizdajstva. U tamnici se teško razbolio i to mu je sprečilo da se dalje bavi aktivno politikom. Umro je g. 1901 u Vršcu, oplakan od čitavog naroda.

Svetožar Miletić je bio odličan govornik, vešt organizator, politički pisac pun elana i prava apostolska priroda. Imao je dar da deluje sugestivno na mase i da se nametne protivnicima. Bio je do srži prozet nacionalnim idealizmom, pa je tom svome pozivu žrtvovao i karijeru i zdravlje, imajući pred očima samo jedno: sreću i slobodu svoga naroda, njegovo blagostanje i napredak u duhu liberalnih i demokratskih ideja svoga vremena. Ne samo za nacionalnu svest u Vojvodini, već i u čitavom našem narodu, Miletić je imao golemih zasluga i zato mu povodom otkrivanja Njegovog spomenika, čitavo jugoslovensko Sokolstvo odaje najdublju počast, kličući mu: Slava!

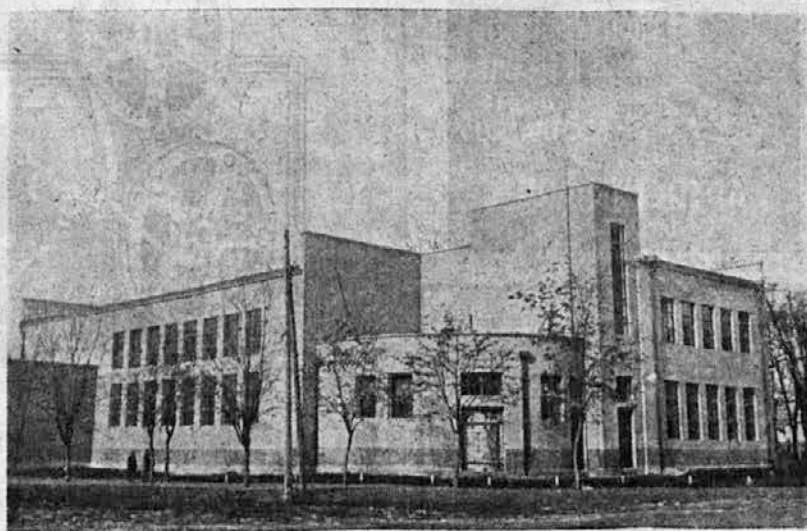
Smrt Koste D. Glavinića

Pre par dana je preminuo u Beogradu Kosta D. Glavinić, bivši ministar i predsednik beogradske opštine i jedna od najuglednijih ličnosti starog Beograda, u dubokoj starosti od 81 godine.

Roden u Beogradu, u porodici koja se isticala nacionalnim radom, završio je tehničke studije u inozemstvu, zatim je izabran za profesora beogradske Visoke škole, na kojoj je pokrivaio i mesto rektora. Još g. 1866 izabran je za odbornika beogradske opštine, a tri puta je biran za predsednika opštine, pa je na tom položaju pokazao veliku ljubav za razvoj naše prestonice. Poč. Glavinić je bio taj, koji je posle rata, u ime slobodnoga Beograda, podneo so i hleb Blaženopočivšem Kralju Aleksandru, pri Njegovom pobedonosnom ulasku u prestonicu. Pored toga je poč. Glavinić vrlo agilno saradivao u svim nacionalnim i kulturnim udruženjima, a u predratnoj Srbiji, je, g. 1908, pokrivaio neko vreme položaj ministra narodne privrede.

Smrću Koste Glavinića nestaje iz naše sredine jedne od najmarkantnijih figura predratnih srbijanskih generacija, koje su sav život posvetile dobru otadžbine i podizanju naroda. U njemu oplakuje svog oca i naš brat, Milan Glavinić, bivši starešina i sadašnji član uprave Sokolske župe Beograd.

Novi sokolski dom u Brodu na Savi

Sokolsko društvo Brod na Savi sazdalo je sjajan i veliki Sokolski dom, na jednom od najlepših položaja u varoši, tik do centralnog trga i do samog gradskog parka. Dom ima ogromnu dvoranu, jednu manju salu za predavanja, uzorne svačionice i kupatila, prostorije za biblioteku i čitaonicu itd., te nekoliko prekrasnih terasa, koje gledaju na Savu i na park. Sem toga, dom ima veliko letnje vežbalište, sa lepom šumom.

Nacrt za taj dom izradio je brat Dr. ing. Petrović, iz Subotice, a dom je u glavnom već dovršen, sem poslednjih radova, za koja se sakupljaju sredstva. Za gradnju tog doma ima zasluge čitavo članstvo Sokola u Brodu, koje je živo pregnulo da dode do svog doma, a naročito agilni starešina društva, Ivo Jelavić, sudija. I Savez Sokola K. J. podupro je zidanje doma.

Čitajući novine...

»Agrarna misao«, Dr. Milorada Nedeljkovića, bivšeg direktora Poštanske štedionice, čiji postupci su navukli na srpstvo veću mržnju Hrvata nego li postupci ikog čoveka u ovoj zemlji, piše nedavno sa oduševljenjem o tobožnjem »slomu ideje jedinstvenog jugoslovenskog naroda«, povodom zaključenja sporazuma, pa zatim kaže, da su »Srbi bili podjarmljeni toj mutnoj i lažljivoj krljatići narodnog jedinstva, pomoću koje su ih politički šarlatani, bez truna nacionalnog i državničkog smisla, vukli za nos i unazadili srpski narod, do najslabijih pozicija, koje je ikada imao u svojoj istoriji.

I to piše čovek, koji je sve do nedavno, za jednog nametnutog »vodu« tražio totalitarnu vlast, i koji je zagovarao najsvirepije mere protiv svih onih Hrvata, koji ne prihvataju najstrožiji centralizam!... To piše čovek, koji je u svom resoru, tobože u ime jugoslovenstva, progonio sve nezavisne Hrvate i Srbe, i koji na taj način pretstavlja jednog od titičkih krivaca, što je jugoslovenska misao, skrnjavljena nažalost od mnogih afarista, bila kod izvesnih hrvatskih slojeva toliko kompromitovana. A što ističe ličnosti, kojima je do juče pravio najvećusnu reklamu, danas oglašava za »političke šarlatane«, pretstavlja samo jedan dokaz više, kako je šarlatanstvo kod nekih ljudi postalo odlika, kojom se čak i ponose...

Čitamo u »Jutarnjem listu«, da je u Travniku osuđen neki Musliman, zato što je »psovao Hrvate«. I pravo mu budi! Samo onda ne razumemo, zašto se n. pr. mnogi koji su bili osuđivani zato što su psovali Jugoslovene i Srbe, oglašuju za — narodne mučenike...

»Hrvatska straža« se buni, što zagrebačke »Narodne novine« upotrebljavaju »tolike nehrvatske reči« u svom pisanju. Čovek bi pomislio da se radi o germanizmima ili italijanizmima koji su se uvukli u govor Hrvata, kao što su se turcizmi uvukli u govor Srba. Ali ne! Kao »nehrvatske reči«, za koje se traži izgon, označuju se »savet«, »izmena«, »hlebno brašno«, »ovčije meso« itd.

Zašto, — to neka sam bog zna!... Brašno je hrvatska reč isto kao i srpska; a hleb isto kao i kruh. Što se pak ekavskog oblika »savet«, ili »hleb« tiče, zar ima ikoga u glavnom gradu Hrvata, koji upotrebljava drugi izraz, nego li je baš taj ekavski »savet« i »hleb«?... Ali samo zato, što i Srbi kažu »savet«, — najhrvatskija reč, koju svaki dan, u istom obliku, izgovara srce hrvatstva, postaje nehrvatska i treba da se izbacuje.

Izgleda da bi urednik klerikalne »Hrvatske straže« čak i svoju lepu, katoličku veru oglasio za protuhrvatsku, kada bi, kojim slučajem, većina Srba bili katolici...

Brat Asim Belovodanik, berberski radnik i vežbač, žali se u »Vremenu«, što Sokolsko društvo u Novom Pazaru »zvriji prazno«, što su »prozori porazbijani« itd., a sve zato, što »brat načelnik uopšte ne dolazi na časove«. Ne znamo šta je na stvari, pa bi

Zanimljivosti iz doma i sveta

Remek delo naše lepe književnosti, Njegošev »Gorski vijenac«, preveden je u stihovima na italijanski jezik. Preveo ga je prof. Umberto Urbani i uskoro će ga izdati u nakladi Alda Garcantije. Neki rimski listovi su već doneli pojedine odlomke iz toga prevoda, ističući divljenje za pesnički duh Njegošev.

Praške »Lidove Noviny« donose člančić o tome, da li Hrvati na češkom jeziku treba da se zovu »Chorvati« ili »Charvati«. List veli da se u poslednje vreme upotrebljavao oblik Chorvati, ali da nije tačan. Poslednja sveska »Otova slovnika naučnog« tvrdi, da duhu češkog jezika bolje odgovara Charvati, te da se je jedno staro češko pleme nazivalo Charvati, dok je naziv Chorvati prešao iz mađarskog jezika. Sem toga treba podvući, da u Češkoj i danas postoji vrlo rašireno prezime Charvat, a ne Chorvat.

Povodom izjave u govoru kancelara Hitlera, da je Nemačka, za poslednjih šest godina, utrošila 90 milijardi maraka za naoružanje, objavljuje nemački list »Der Deutsche Volkswirt« članak, u kome iznosi podatke o troškovima ostalih zaraćenih država za naoružanje. Prema tim podacima, Engleska je, za to vreme, utrošila iznos koji odgovara 39 milijardi maraka, Francuska 25 milijardi maraka, a Poljska samo 5 milijardi. Prema tome, sve ove tri države skupa utrošile su, za poslednjih šest godina, na oružanje oko 69 milijardi maraka.

Zanimljiv je također odnos ratnih troškova Nemačke, u uporedbi sa prošlim svetskim ratom. Taj prošli rat je stajao Nemačku 150 milijardi maraka, od čega je porezima i ostalim prihodima bilo pokriveno 20 milijardi, dok su ratni zajmovi izbacili 90 milijardi maraka. Danas je, međutim, finansiranje rata postavljeno na posve drugu osnovu i baš nedavno je državni podsekretar u ministarstvu finansija izjavio, da će sa povišenim porezima Nemačka u ovom ratu imati daleko više prihoda nego li u prošlom. Ti prihodi su, u 1933, iznašali 7 milijardi maraka, dok u ovogodišnjem proračunu iznose 24 milijarde.

Vatikanski krugovi pokazuju veliko nezadovoljstvo zbog namera o deobi Poljske, što dolazi do izražaja i u pisanju glavnog vatikanskog organa, »Osservatore Romano«. Taj list je doneo čitav niz članaka, u kojima se govori o »razapinjanju Poljske« i ističe se uverenje, da »Poljska nije umrla«. U vezi sa simpatijama prema Poljskoj, podvlače se i simpatije vatikanskog lista za saveznike Poljske. Tako se n. pr. u broju od 25 septembra govori, da Francuska i Engleska imaju sve šanse za uspeh dugog ratovanja, jer poseduju finansijska sredstva, potrebne izvore sirovina i namirnica, bogata područja ljudstva u dominionima, i što je naj-

nadležna sokolska župa trebala odmah da ispita stvar i, ako je tačna, da napravi red. Ali i brat Belovodanik bi trebao da zna sokolski red, koji traži, da se takve stvari urede preko nadležnih sokolskih činilaca.

glavnije, moral naroda koji zna za čest i za slobodu.

Engleski i neutralni listovi javljaju iz Berlina da je u nacionalsocijalističkim krugovima izazvala nelagodnost totalna izmena politike prema Moskvi. Poznati Hitlerov saradnik, Rudolf Hes, izjavio je, da će g. Hitler radije proklamovati nemačku sovjetisku republiku, nego što će kapitulirati pred demokracijama. Ovakav preokret da se ne dopada svima nemačkim generalima.

»Daily Express« javlja iz Budimpešte, da je poljski komunist Kovalski, zajedno sa članovima vođstva poljskih komunista bio pozvan od Staljina, da dođe u Moskvu. Kovalski je do sada bio u zatvoru, odakle je tek nedavno pušten, a sada bi trebao da dođe na čelo komesarijata za zaposednuto područje poljsko. U svim većim poljskim mestima osnovaće se komunistički propagandni kružoci, a moskovski list »Pravda« će, od prvoga oktobra, objavljivati poljsko izdanje, u 250.000 primeraka.

Javljaju iz Vašingtona da, prema američkim informacijama, u Italiji vlada velika zabrinutost zbog širenja komunističkog talasa. Ta ista zabrinutost vlada i u Španjolskoj, koja se za iste ciljeve borila sa Italijom. U vezi s time pretstoji rad na oživljavanju balkanskog bloka, uključujući i Mađarsku, po inicijativi Italije. Čitavu tu akciju podipuru naročito vatikanski krugovi.

Izbeglice koji dolaze u Rumuniju iz Poljske, tvrde, da u prvim danima rata Poljska nije izvela nikakav avijonski napad na neku nemačku varoš, zato što je to bio izričit zahtev Velike Britanije.

Slovačka u ratu

Povodom govora, koga je predsednik Slovačke vlade, Tiso, održao na radiu, a u kome je izjavio, da nikakva strana zapoved nije naredila slovačkoj vladi, da ude u akciju protiv Poljske, dao je generalni konzul slovački u Londonu, Milan Harmine, britanskom ministarstvu spoljnih poslova izjavu, u kojoj kaže: »Slovačka je zaposednuta od Nemačke i glas slovačkog naroda prisiljen je na šutnju. U ime Slovačke protestiram protiv takve izdaje i izjavljujem, da su ciljevi Engleske i Francuske identični sa ciljevima slovačkog naroda.« — Slovački listovi u Bratislavi ustaju protiv ove izjave i najavljuju

Sve školske knjige za srednje i visoke škole kao i sav pribor imade na skladištu

KNJIŽARA ST. KUGLI ZAGREB, ILICA 30 CIJENICI BADAVA

da će Harmina biti smenjen sa mesta generalnog konzula.

Belgijski list »Independence Belge« javlja, da se na zapadnom frontu, između Aahena i holandske granice, nalaze dva slovačka puka.

Stadioni u današnjem svetu

Usled velikog razvoja telesnog vaspitanja i modernih sportova, broj gimnastičkih i sportskih stadiona narastao je u poslednje vreme u tolikoj meri, da već svaka veća varoš u civilizovanom svetu poseduje, veći ili manji stadion, a u velikim metropolama ti stadioni dobivaju sve veće razmere.

Godine 1896, u Atini su priredene prve olimpijske igre modernog vremena. Stadion, koji je tom prilikom podignut na ruševinama antičkog stadiona, imao je 60.000 mesta. Dalji stadioni, koji su podignuti za olimpijade, nalaze se u Amsterdamu, Parizu, Londonu, Štokholmu i Berlinu. Ali njih su daleko prevazišli američki stadioni, od kojih onaj u Čikagu ima 150.000, a stadion Ohijskog državnog univerziteta, 75.000 mesta. U Londonu je podignut docnije još jedan stadion, u Vembleju, koji ima 90.000 mesta. Najveći postojeći stadion na britanskim ostrvima, jeste onaj u Glazgovu, koji je, godine 1930, primio 129.510 gledalaca.

Igrališta engleske i škotske lige prime svake subote po podne 2.500.000 gledalaca.

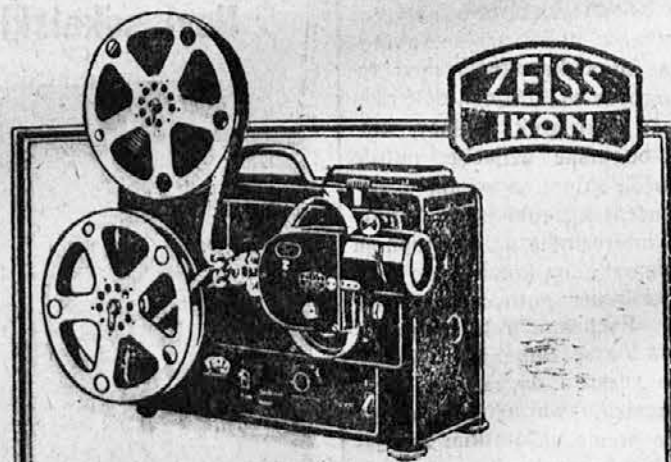
U upoređenju s modernim stadionima, stari rimski amfiteatri bili su skromnijih razmera. Najveći rimski amfiteatar, Koloseum, nije mogao da primi više od 50.000 posetilaca.

SVETOVACLAVSKE SVEČANOSTI U BEOGRADU

Istovremeno sa svetovaclavskim svečanostima u Pragu, organizovalo je Udruženje čehoslovačkih žena u Beogradu naročitu svečanost, posvećenu Sv. Vaclavu, patronu češke zemlje. Juče, na dan Sv. Vaclava, služena je svečana misa u katoličkoj crkvi, u Krunskoj ulici; a sutra, u subotu, u 8 sati na veče, u dvorani Čehoslovačkog doma, u Garašininovoj ulici, održaće redaktor Štancel predavanje o Sv. Vaclavu. Nakon predavanja uslediće program, u kome će učestvovati gđa Zdenka Zikova, dirigent Milošević itd.

PREDNJAK,

sa društvenim i župskim tečajem, odličan vežbač, iskusan dugogodišnji sokolski radnik, radio bi u društvu, koje bi mu priskrbilo nameštenje u ličilačkoj struci. Primio bi i nuzgredno zaposlenje u tvornici, ili što slično. Obratiti se na upravu SKJ u Beogradu.

Svetlu i sigurnu projekciju

uzanog filma 16 mm pruža Vam projektor KINOX N firme Zeiss Ikon. Ovaj aparat koji se može snabdeti sa lampom 200, 375 ili 500 W radi vrlo precizno i šteti film. Širina slike na platnu može biti od 2,5 do 4 m prema jačini lampe.

KINOX N možete videti kod zastupstva firme M. Pavlović, Beograd, Milorada Draškovića 9, poštanski fah 411, a isto tako će Vam svaki fototrgovac rado dati sve bliže informacije i cene.

Sadržina sokolskih listova

»ČUVAJMO JUGOSLAVIJU!«

Ovaj vesnik Sokolske župe Karlovač, u svome broju od oktobra meseca, donosi ovaj zanimljiv sadržaj: Drugi svetski rat; — Učiteljstvo i Sokolstvo; — F. Šupilo o Nemicima; — zatim čitav niz članaka o voćarstvu, i kopačno: Prednjački tečaj za članice, sokolske vesti i razne ostale vesti.

Izdanja zbirke „Vežba“

Br. 2 F. Zic »Oj letni sivi sokole« simbolični sastav za m. decu Din. 6.—

Br. 10 D. Novaković »Ritmicka sestica« za članove. Din. 6.—

Br. 11—12 I. Kovač »Iz bratskoga zagrljaja« za članove. Din. 12.—

V serija (br. 21, 22, 23, 24, 25) Din. 25.—

Br. 21 A. Zic »Slikovita vežba na gredi« za ž. decu. Din. 6.—

Br. 22 M. Vukotić »Ritmicka sastav čunjevima« za m. naraštaj. Din. 6.—

Br. 23 V. Popović »Igra malih Kinez« za m. i ž. decu. Din. 10.—

Br. 24 J. Dopuda »Borba i pobeda« za članice. Din. 10.—

Br. 25 a) J. Kostić »Čuvajte Jugoslaviju« simbolična vežba za m. decu; b) I. Sedlaček »Pred Senkinom kućom« slikovita vežba za ž. naraštaj. Din. 10.—

VI serija (br. 26, 27, 28, 29, 30) Din. 25.—

Br. 26 J. Dopuda »Igra vetrenjačama« za ž. decu. Din. 10.—

Br. 27 F. Zic »Na Jadranu« simbolična vežba uz recitaciju za članove. Din. 10.—

Br. 28 a) F. Zic »Jagnje moje« simbolični sastav za m. decu; b) A. Zic »Proste vežbe« za član. Din. 10.—

Br. 29 J. Dopuda »Na izvoru« za članice ili ž. naraštaj. Din. 10.—

Br. 30 F. Zic »Napreje« simbolični sastav puškama za m. nar. Din. 10.—

Ček. račun 56954 — Zic Frano, Deligradska 27, Beograd.

ČASOVNIČAR I JUVELIR M. MITROVIĆ

TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.

Braći i sestrama popust Cene vrlo solidne. Stručan rad Tražite cene za izradu klijenaca i značaka.

Topla sokolska zahvala vsem, ki ste se spomnili našega ljubljenega staroste, brata

Bogumila Kajzelja

ob njegovi smrti in počastili njegov spomin.

Ljubljana, septembra 1939.

Ljubljanski Sokol